ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1399

20.10.1978. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXIX

Ripley **Веровали или не!**

ВИЛИЈЕМА МЕКИНТОША

Полуиндијанца и поглавицу доњих крик индијанаца осудило је његово племе на смрт јер је 1825. године продао **племенску земљу** и тиме прекршио закон који је сам донео.

ОКАМЕЊЕН ДЕО СТАБЛА ДРВЕТА

с рупама које је направио неки детлић, нашао је Кенет Николс из Мисуле (САД)

625

ЧАСОВНИК С ЈЕДНОМ КАЗАЉКОМ

који је изумео Бенџамин Франклин 1770. године, произведен је за тржиште тек 200 година касније. На овом цртежу казаљка, на пример, може да показује 3 часа и 35', 7 часова и 35' и 11 часова и 35' – али Франклин је сматрао да ће свако знати које је доба дана.

КРИСТАЛНА ПАЛАТА

у којој је одржана прва њујоршка светска изложба, била је саграђена претежно од гвожђа и стакла и зато сматрана осигураном од пожара – **за свега пола часа изгорела је до темеља.**

(1858.)

ХЕТИ ГРИН

(1835–1916)

највећа жена финансијер на свету, позната по надимку „вештица Вол Стрита", увек се одевала **више него бедно.**

УВИЂАВНИ ДОБРОЧИНИТЕЉ

Роберт Бродлеј (1732–1794),

енглески глумац, завештао је своју кућу четворици сиромашних глумаца а да суседи не би открили њихово сиромаштво, **оставио им је и извесну своту новца којом ће даривати просјаке.**

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● француски краљ Франсоа I купио је 1517. године познату слику Леонарда да Винчија „Ђоконду". Наменио ју је за украшавање одаје у којој се налазило његово купатило.

● гусар Бартоломеју Робертс успео је да за само три године зароби више од 400 бродова.

● најстарије љубавно писмо откривено је у Ирану. Написао га је један млади Вавилонац својој девојци пре 3800 година.

● коњски пуж који живи на обалама Атлантика и аустралијски морски пуж могу имати љуштуру велику и до шездесет сантиметара и зато спадају у најкрупније пужеве на свету.

● језик племена Куурунгу које живи у мочварним областима Амазона познаје само један самогласник: „у"

● у Токију је за годину дана пронађено пола милиона изгубљених кишобрана, 237.043 заборављене књиге и разног новца у вредности од око четири милијарде динара.

● Антоан Лавоазије (1743 — 1794), француски хемичар који је у овој науци направио праву револуцију учинивши је егзактном, био је осуђен на смрт и гиљотиниран у време француске револуције. Да би се материјално осигурао и прикупио средства за истраживања, дозволио је да га поставе за закупника убирања пореза. Када су закупници пореза колективно били осуђени на смрт, смакнут је и Лавоазије.

● већина камелеона дугачка је између 20 и 30 сантиметара, а њихова највећа дужина износи нешто преко 60 сантиметара. Међутим, неке врсте камелеона, које живе на Мадагаскару, прави су патуљци у односу на своје сроднике: дугачки су око 4 сантиметра.

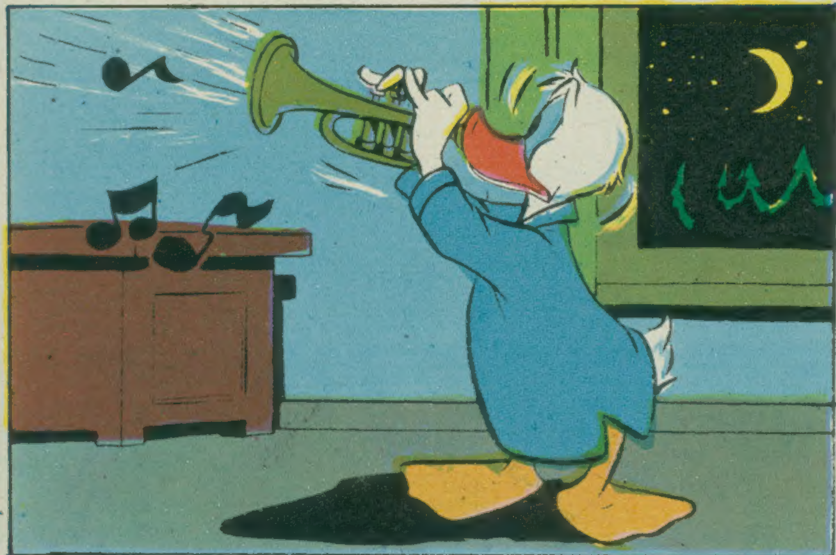

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ПУЦЊИ У ХОДНИКУ

СУВОЊАВИ КЕЛНЕР У КАФАНИ »ГИНИЋ« НЕУПАДЉИВОГ ИЗГЛЕДА БИО ЈЕ ЗАПРАВО ИСКУСНИ ИЛЕГАЛАЦ. КАДА ЈЕ ЊЕГОВА ГРУПА ДОБИЛА ЗАДАТАК ДА НАПАДНЕ ШЕФА КВАРТА ОДЛУЧИО ЈЕ: »САЧЕКАЋУ ГА САМ, У ЊЕГОВОМ СТАНУ«.

Људи су се повукли у куће пред кошавом, која је почињала да дува са Дунава. Улице су рано опустеле и само су се понегде виделе немачке патроле наоружане шмајсерима. Из трошне куће у дворишту, на Зеленом венцу број 9, која је споља подсећала на бараку, изиђе онижи цивил и упути се према Славији. Ишао је полако, немарно отресајући капут. Јуре Чуле, један од вођа ударних група Месног комитета, носио је собом оружје које је те ноћи требало да хитно преда у Немањиној улици. Састанак је био заказан за 19 часова. Пред мало увученом капијом, на уговореноме месту, чекао га је Саво Алексић, члан Трећег рејонског комитета. У руци је држао плетену корпу с дрвима. Чуле му приђе, осврћући се око себе.

— **Донео сам!** —рече.

Овај га повуче у капију. Џепови су зачас били испражњени. Алексић узе маузер, бомбу и два револвера. Сакрио их је у корпу.

ДУГО ОЧЕКИВАНИ »ФАЈРОНТ«

Оружје је касније дато Карлу Лукачу, келнеру кафане „Гинић", који је имао задатак да, са још двојицом другова, убије Драгољуба Штерића, шефа кварта Управе града. „Гинићева" кафана налазила се у близини „Политике", у Поенкаревој (данас Македонској) улици; тамо су пре рата свраћали обично глумци и новинари. Старинска пространа сала с малим сепареом подсећала је по шареним стољњацима на тихе провинцијске кафане у којима се недељом пре подне окупља доконо друштво. Тако је бар било у њој некада. Ове ноћи, међутим, у кафани, загушеној димом, седело је неколико немачких војника и два-три цивила. Светлост је магличасто треперила, заклоњена тамном хартијом, што је кафани давало изглед усамљене периферијске крчме. А и иначе је у Београду била мучна атмосфера: замрачене улице, камене сиве куће, патроле са шлемовима. Кафана је ћутала у том амбијенту, као једино кандило које је горело целу ноћ. Лукач је нестрпљиво чекао „фајронт". Разносио је пиће и, с времена на време, бацао погледе на прозор. Власник локала је то приметио:

— **Карло, вама се жури? Мало сте нервозни. Да вас не чека нека госпођица?** — упитао је.

Он се усиљено насмеја и потврди главом. „Да, чека ме!" — рече. Госпођица! Мадмазел од хладног гвожђа с девет чаура у шаржеру. Озбиљан мршав келнер, који је вешто делио наруџбине са шанка, није заиста нимало личио на илегалца, који исто тако вешто гађа из пиштоља, не обзирући се што то чини усред окупираног града. Карло је био дању гостољубив келнер у белој блузи, коме није сметало ни да седне за сто немачких фелдвебела, а ноћу — један од вођа ударних група Месног комитета, чије је искуство илегалца обезбедило многе успехе.

— **Адио, газда!** — рече он на изласку и пође полако према позоришту.

Иза угла сачекала су га два младића. План акције је брзо смишљен. Лукач је имао довољно рутине. Али после убиства Космајца шефови полиције кретали су се много опрезније. Ретко је ко од њих одлазио кући сам, без агената. Напад на Штерића, дакле, требало је извести када се полиција најмање нада.

— **Ако га сачекамо на улици, може нам се десити да упаднемо у замку** — рекао је другој двојици. — **Пред Управом града је још горе. Испашћемо сумњиви агентима.**

Најзад, одлучио се на смео корак.

— **Сачекаћу га сам, у његовом стану** — рекао је одједном.

ШЕТЊЕ СА ВЕРЕНИЦОМ

Тада се, можда, чудио и самом себи... Лукач је иначе био скромне, повучене природе. Пре рата другови су га често задиркивали кад би се лепо обукао и пошао са својом вереницом у шетњу. Пасија им је била да лутају парком, где су окупљали децу и измишљали им занимљиве приче. Једном кад је шетао улицом са пријатељем догодило му се да га је неко из групе дечака погодио из праћке у главу, испод самог ока. Младић с којим је био потрчао је и ухватио кривца. Држао га је грубо за руку и хтео да га удари. Лукач му је смирено пришао: „Пусти га. Зар смо ми били друкчији?" Не, није могао никад никог да увреди. Волео је више да прими увреду. А сад?

Јутро је обећавало леп дан. Било је мало свеже, као и увек на прагу пролећа, али људи су већ почели да скидају зимске капуте. Није се више морало мислити на опаку зиму, због које је Београд поскидао све своје дашчане ограде дворишта да би се огрејао. Грађани су журили улицама. Свако је имао својих брига. А један, у тој јутарњој јурњави велеграда, није се запажао. Био је обичан, сувише просечан, који је, ето, и сам некуда ишао. У згради Ратничког дома сат је откуцавао осам часова. Лукач застаде мало и уђе у ходник куће број 47 у улици Кнеза-Павла (данас 29. новембра). Полако је затворио врата за собом а затим откочио револвер. Стајао је чврсто припијен уз зид иза степеништа. Оружје је држао у џепу. Осећао је да му прсти подрхтавају. Али то је увек осећао непосредно пре акције.

ВАТРА ИЗБЛИЗА

Чули су се већ и кораци са спрата. Лукач је извадио револвер и чекао. Полицајац Штерић силазио је закопчавајући капут. Пус-

тио га је Лукач да сиђе у ходник и пређе два-три метра, а онда је искорачио иза степеништа и пуцао. Дугачак таман ходник одјекивао је од метака. Тренутак касније није се чуло више ништа.

Грађанин који је малочас ушао у кућу број 47 сада је излазио из ње мирно. Да ли се шта изменило на њему? — Не, сви су га ћутке посматрали: и кројач, сусед, на вратима своје радње, и чистач улице који је за тренутак недовољно подигао главу, и неколико пролазника, чак и нека жена са прозора. Ипак, нешто се десило! Пуцњава се чула на улици. Лукач се брзо упутио према Ботаничкој башти. Истовремено, агенти који су га опазили потрчали су за њим. Иза угла је наишао и један жандарм.

На улици је било мало људи. Скренуо је у Будимску улицу и почео да бежи према згради Скупштине. Тада је у даљини приметио немачку патролу. Застао је и покушао да превари гониоце. Ушао је у Таковску улицу и потрчао ка Дунаву. Утом је наишао и отворени аутомобил с неким вишим официром Недићеве војске.

— **Пуцај!** — викнуо је оваj жандарму и искочио из кола. Онда је зграбио свој карабин и нанишанио. Лукачу је требало још само неколико корака до првог угла. Али, улицом се већ разлегао пуцањ, затим други, трећи... Карло је мало посрнуо, затетурао се и пао погођен у леђа. Пролазници су бежали у суседне улице.

Неколико дана касније Специјална полиција сазнала је за склониште оружја на Зеленом венцу. У „Новом времену" објављена је слика Јуре Чула с потписом: „У бекству". Агенти су вршили рације по граду. У то време Чуле је журио поред Калемегдана ка пристаништу. Имао је при себи лажни пасош и исправе на туђе име. Да ли ће успети да уђе у лађу за Земун?

На месту где се улазило у лађу приметио је два агента који су прегледали пропуснице. Један од њих је читао „Ново време". Можда баш посматра његову слику. У тај мах чуо се писак лађе с које су почели да скидају мостић за улазак. Потрчао је с намером да покуша да прође. Ако га зауставе, имао је револвер и две бомбе... У трку је извадио пасош и пошао ка агентима. Мостић се већ дизао. Погледали су га обојица. Један је пружио руку да му прегледа исправе, али је други добацио:

— **Пусти га, видиш да брод креће!**

****

(Из књиге Драгана Марковића „Забрањени живот")

НЕОБИЧАН ОБИЧАЈ НА ГАЛАПАГОСУ

ПОШТА У БУРЕТУ

ПОСЛЕ ПРЕСТАНКА ЛОВА НА КИТОВЕ, ТРАДИЦИЈУ КИТОЛОВАЦА НАСТАВИЛИ СУ ЈЕДРЕЊАЦИ КОЈЕ ПОНЕКАД ПУТ НАНЕСЕ НА ЦРНУ, ВУЛКАНСКУ ПЛАЖУ ФЛОРЕАНЕ.

Најјужније острво архипелага Галапагос, који припада јужноамеричкој држави Еквадор, носи три имена: Чарлс — по енглеском краљу Чарлсу II, Санта Марија — по истоименој Колумбовој каравели и Флореана — по еквадорском председнику из прошлог века Хуану Хосеу Флоресу. Ово последње, најмлађе име становници острва најчешће употребљавају.

На северној страни Флореане налази се стотинак вулканских кратера обраслих ретким зеленилом. На тој страни је и пространи Поштански залив ограничен са истока стрмим Ртом Корморан а са запада Ртом дневне светлости.

На стеновитим острвцима у заливу живе фоке — туљани и морске птице: пеликани и чудни кљунари са плавим пловцима који живе само у овом архипелагу. У сланој баруштини близу Рта Корморан могу да се виде бројни ружичасти фламинзи.

На црној вулканској плажи Флореане налази се једно од најчувенијих буради на свету које већ одавно не чува пиво, већ — писма. Од 1793. године оно је истовремено и поштански уред и поштанско сандуче за једрењаке који туда пролазе. Некада су се у овом заливу, названом по чувеном бурету Поштански, обавезно сидрили китоловци, они који су пловили на југ у лов и они који су се враћали на север, складишта пуних китовог уља.

Постао је обичај да бродови који одлазе у вишемесечни лов на китове остављају у буре, снабдевено вратницама, пошту намењену породицама морнара и бродовласника. Носили су је китоловци који су се враћали у домовину, углавном у Сједињене Америчке Државе.

Неки промућурни морнар је изрезао печат са натписом: »Galapagos barrl mail« — „Галапагоско поштанско буре". После извесног отпора, поште САД и суседног Еквадора признале су писма са овим печатом, иако нису носила никакву марку. Рођена је тако чудна, потпуно бесплатна морнарска пошта која, додуше, није могла да гарантује брзу испоруку, али је сасвим добро радила, све док лов на китове није престао.

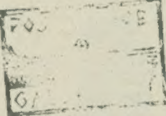
Традицију китоловаца наставили су једрењаци који повремено пристају у Поштански залив. Буре је искићено дрвеним плочицама са именима бродова а о њему се стара „Робинсони са Галапагоса" — европска породица Витмер. Они су се први населили на овом пустињском безводном острву које сада има педесетак становника.

На бурету стоји и успомена на пролаз југословенског једрењака „Кли-Кли" у јуну 1978. године, који је оставио једно писмо за Београд и узео четири — за Полинезију, Нови Зеланд и Аустралију.

С. К.

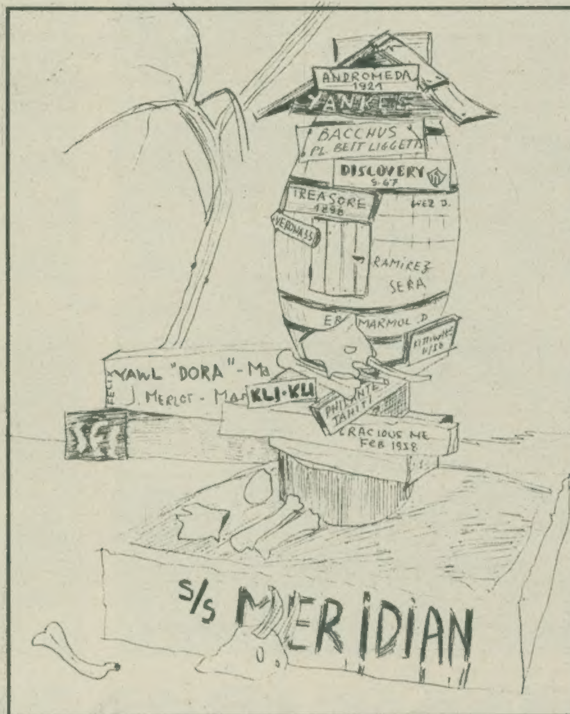
НА ПИСМО ЈЕ ДОВОЉНО СТАВИТИ ПЕЧАТ »GALAPAGOS BARREL MAIL« (ГАЛАПАГОСКО ПОШТАНСКО БУРЕ") И ОНО ЋЕ, ИАКО БЕЗ МАРКЕ, КАД-ТАД СТИЋИ НА ОДРЕДИШТЕ.

GALAPAGOS
BARREL MAIL

НА НЕОБИЧНОМ БУРЕТУ НАЛАЗИ СЕ И ДРВЕНА ПЛОЧИЦА СА НАТПИСОМ „КЛИ-КЛИ" КОЈУ ЈЕ ТУ ПОСТАВИЛА ПОСАДА ОВОГ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ЈЕДРЕЊАКА — СРБОЉУБ И ЈЕЛЕНА КОЈАДИНОВИЋ.

ЈЕЖЕВИ СВЕ ЋЕЛАВИЈИ

До пре неколико година сваки јеж који је иоле држао до свог достојанства носио је на леђима барем 16.000 бодљи. Данас ћете тешко наћи неког који их има више од шест хиљада.

То тврди шведски природњак Ингмар Линд, научник који се већ дуже времена бави проучавањем животних навика бодљикавих животињица.

— Јежеви насељавају нашу планету већ 25 милиона година. Због све веће моторизације и све раширеније употребе пестицида, њихов број се осетно смањио.

Много више од ове, Ингмара Линда збуњује чињеница да јежеви — ћелаве. За сада је сигурно само то да чудна појава има неке везе са променама у њиховој животној средини.

Како је, дакле, јеж изгубио оних десет хиљада бодљи — још је неизвесно.

Најстарији опис Београда, који спада и међу најлепше странице наше старе књижевности посвећене једном граду, оставио нам је Константин Филозоф. Према овом опису и данас је могуће препознати делове Београдске тврђаве, пре свега неке њене капије које су вековима одолевале зубу времена и налетима многих освајача.

„А велики Горњи град има четвора врата, на истоку и западу и северу и југу, а пета која воде у унутрашњи град. Велика на истоку и југу, са великим кулама и мостовима, који се дижу веригама, и на западу мала врата, а и ова имају мост такође, а на северу мала врата, и та воде у Доњи град ка рекама. А врата која воде у кулу, и ова имају такође мост преко рова на веригама. Имађаше приступ с југа само, а са истока и запада и севера јако и опет рекама утврђен... Од свију околних земаља непрестано из дана у дан почеше долазити и за мало времена веома густо населили се тај град...“

Још у 7. веку Авари и Словени разорили су антички Сингидунум који је касније, као погранична тврђава, често мењао господаре. Били су то Византија, Бугарска, Србија, Угарска, Аустрија, Турска, док коначно 1867. године кнезу Михаилу нису предати кључеви београдске вароши и тврђаве.

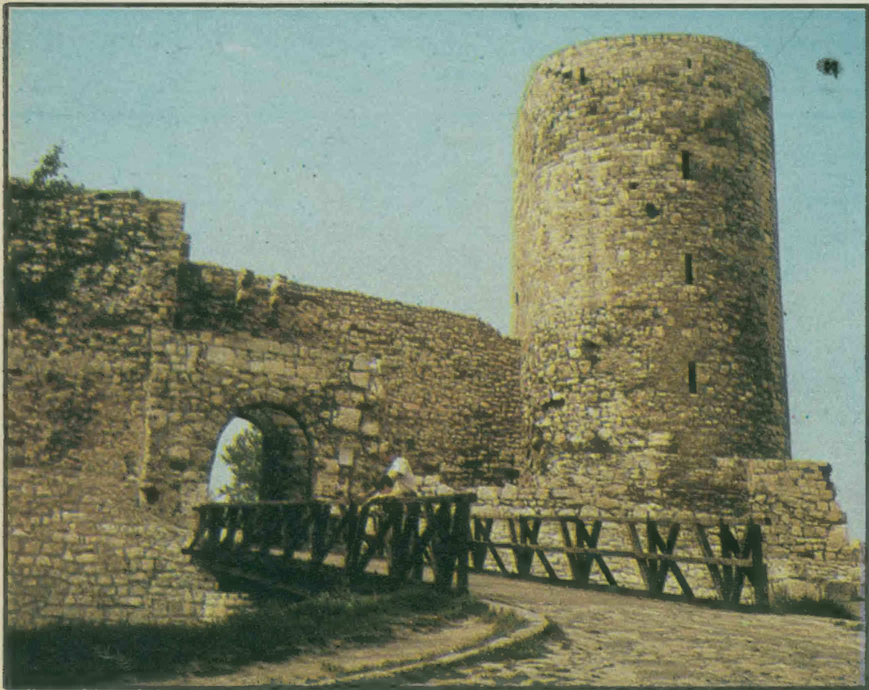
ПРОЗОРИ ЗА ТОПОВЕ

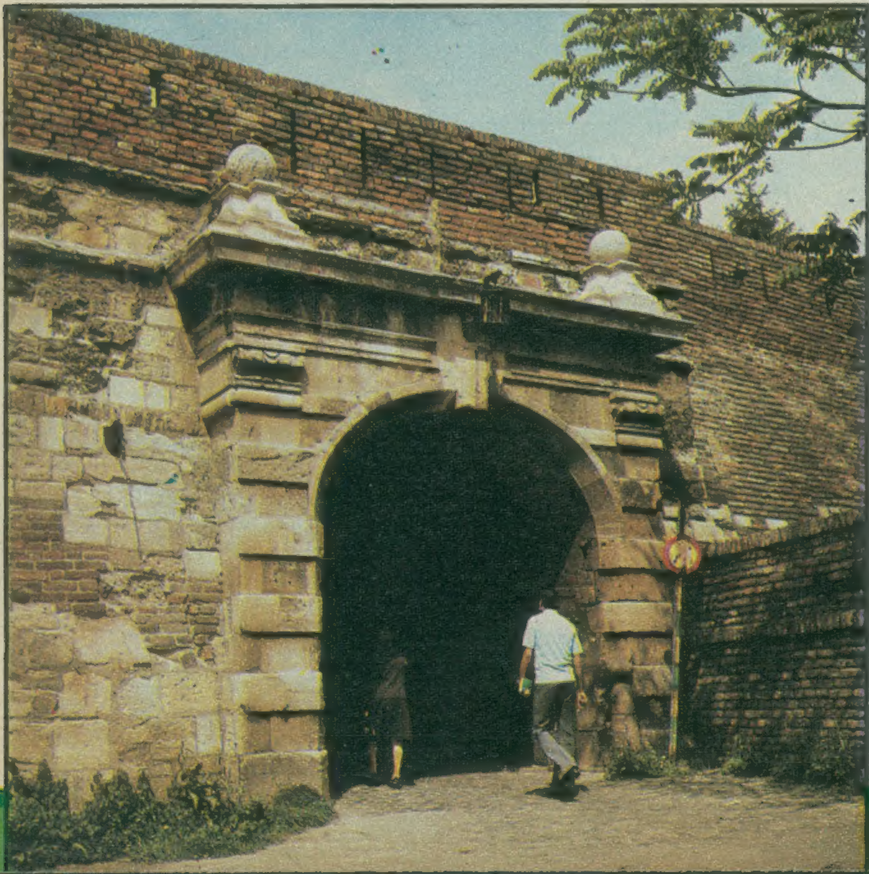

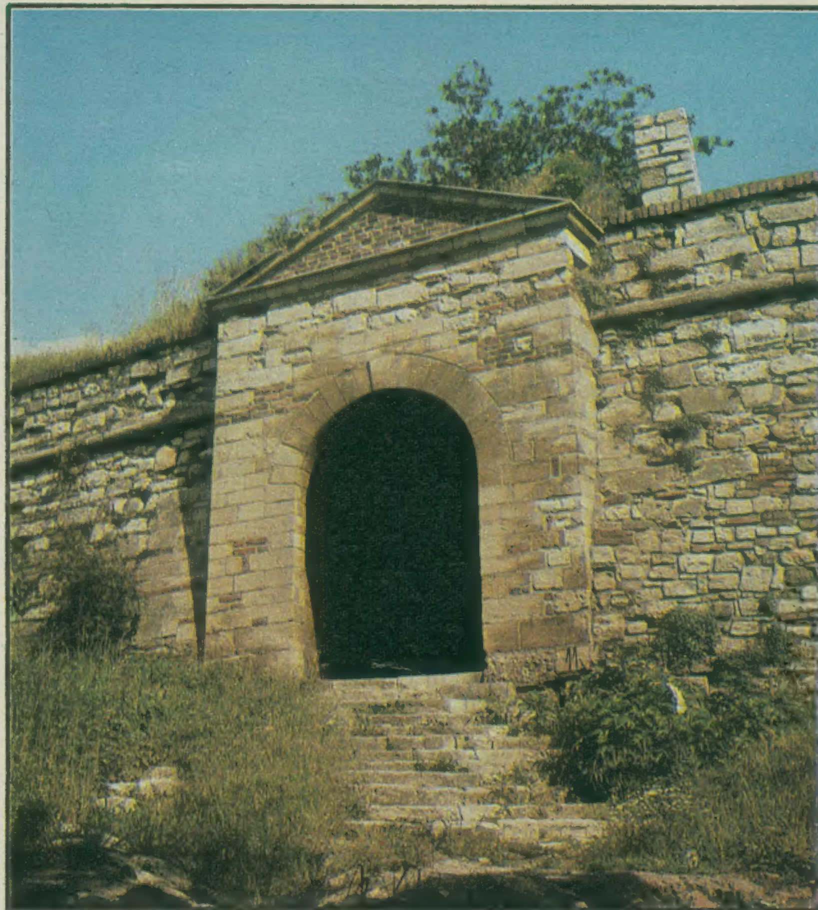
КОНОПЦЕМ ДО ТАМНИЦЕ — Четрдесетих година 15. века подигнута је и Зиндан-капија која се налази испред Диздареве капије у Горњем граду. Утврђење Зиндан-капије чини две полукружне куле између којих се налази пролаз, вероватно са висећим мостом. Масивни бедем спајао је комплекс ове капије са североисточним бедемом Горњег града код Диздареве куле. Поред одбрамбене функције куле Зиндан-капије служиле су и као тамнице. Да би затвореници били лишени и најмање могућности бекства, конопцима су спуштани са горњих спратова кроз уске отворе до подрума. Куле Зиндан-капије биле су, претпоставља се, високе око једанаест метара а у истом нивоу било је постављено и седам топовских отвора. Ови топовски отвори били су нешто ново у архитектури Београда и врло ефикасно служили одбрани.

СЕЋАЊЕ НА ДЕСПОТА — Крајем 1403. или почетком 1404. године добио је деспот Стефан Лазаревић од Угарске Мачву и Београд. Град је затекао у јадном стању и са свежим траговима турског разарања из 1397. године. До краја деспотовог живота трајала је до тада највећа обнова Београда. Тако је Београд прерастао у развијен и веома добро заштићен средњовековни град. Готово сви становници подлегли су обавези „градозиданија" коју је завео деспот Стефан, чак и житељи манастирских поседа који су иначе били ослобођени таквих обавеза. Тек када је обновљено затечено прешло се на изградњу нових утврђења, и то најпре Горњег града. Диздарева капија, позната и као Капија деспота Стефана Лазаревића, једина је сачувана у свом првобитном облику. Заједно са одбрамбеним бедемом, кулама и покретним мостом била је последња у низу препрека до унутрашњости Горњег града и деспотовог дворца.

БЕЛА ЗАСТАВА — Поткрај лета 1688. године Аустријанци су, после низа тактичких напада, коначно заузели Београд. Пред разјареном аустријском војском остаци турске посаде повукли су се у Горњи град. Када су видели да ће пасти и ово последње упориште, истакли су у знак предаје белу заставу, а испред себе поређали у три реда све хришћане који су се ту нашли, као и оне који су били затворени у турској тамници, не би ли се некако заклонили иза њих. На молбе и кукњаву несрећних људи аустријски војници су обуставили сечу, а турски командант предао се на милост заповеднику Максимилијану Емануелу. После аустријске победе цела Европа је ликовала јер се сматрало да је сада отворен пут до Цариграда. Убрзо после освајања Београда отпочели су Аустријанци са зидањем нових утврђења Горњег и Доњег града. На југоисточном равелину, који су Турци подигли испред Зиндан-капије, налази се једна мања капија коју су Аустријанци тридесетих година 18. века украсили барокним елементима и назвали је Леополдова капија. На њеном завршцу урезани су иницијали LP (Leopoldus Primus).

У РУКАМА АУСТРИЈЕ — Под зидинама Калемегдана скршена је моћ једног од највећих турских освајача Мехмеда II Фетиха, али, како је ово утврђење представљало важан кључ за продор у средњу Европу, Сулејман Величанствени је 1521. године, после двомесечне опсаде, заузео град. Турци су, међутим, веома мало пажње поклањали обнови и изградњи Тврђаве. Први значајнији радови одвијају се тек последњих деценија 17. и нарочито почетком 18. века. Тада је Београд у аустријским рукама. На то време подсећа и Дефтедарова капија. Њени спољни делови датирају још из средњег века, а унутрашњост је изграђена у време аустријске владавине.

НЕМИРНА ВРЕМЕНА — Због тешких услова рада на одбрамбеној линији око вароши и тврђаве и великих дажбина, многе су породице напустиле Београд. Када су 1723. године почели радови на подизању Тврђаве, у те празне куће усељавани су зидари. У то немирно време, пре свега услед сталних ратних превирања, број градског становништва све више се смањивао, а грађани су живели груписани по националној припадности. Највеће мешање становништва било је поред Саве, у пристанишном делу града. Из тога дела вароши у утврђени Доњи град улазило се кроз две капије данас прилично запуштене: Караник-капију и врата у Караник-табији (бастиону).

Текст и снимци: **М. Вујовић**

ИЗНАД СВЕГА ПУСТОЛОВ

ЧОВЕК са МНОГО ЛИЦА

НИКО НИКАДА НИЈЕ САЗНАО ЊЕГОВО ПРАВО ИМЕ И ПОРЕКЛО. ВАРАЛИЦА ИЛИ НЕ, ТЕК, УСПЕО ЈЕ ДА СТЕКНЕ ПРИЈАТЕЉЕ НА НАЈВИШИМ ПОЛОЖАЈИМА ШИРОМ ЕВРОПЕ И ДА ЗА СВЕ ЊИХ ОСТАНЕ ЗАГОНЕТКА.

Млада дворска дама имала је питање за све. Нимало чудно, јер је раскошни двор француског краља — који је волео да изјављује „после мене потоп" — заиста имао чиме да задиви придошлицу.

— Луиз, ко је онај човек? — питала је дворска дама.

— На кога мислиш? — запитала је њена рођака.

— На оног што седи на крају стола и разговара са маркизом Помпадур. Друштво гута сваку његову реч.

— Па то је гроф Сен Жермен.

Човек који је побудио радозналост младе даме заиста је водио главну реч. Разговарао је час са маркизом, час са краљем Лујом XV и очигледно их својом причом веома забављао.

ПРИЈАТЕЉ КРАЉИЦЕ ОД САБЕ

Друштво је ускоро поустајало од стола и док су пролазили поред дворских дама маркиза је љупко представила грофа новој лепотици из своје свите.

— Веома личите на Краљицу од Сабе — рекао је галантни гроф. **— Знате ли шта сам је једном приликом чуо да каже?**

Девојка га је погледала запрепашћено:

— Хоћете да кажете, господине, да сте познавали Краљицу од Сабе?

Сада више ни њена рођака није успела да се уздржи. Умешала се у разговор:

— Прича се, грофе, да сте, када сте дошли у Француску, тврдили да имате две хиљаде година и да ћете живети вечно.

— Можда и хоћу!

Очи грофа Сен Жермена загонетно су засветлуцале.

— Али, реците ми, молим вас, колико сте стварно стари?

— Погодите!

— Петсто — покушала је Луиз.

— Свега триста — одговорио је гроф и, окренувши се, оставио за собом још једну збуњену особу.

А таквих је, барем што се мишљења о Сен Жермену тиче, у то доба на француском двору било заиста много. Ако је у свему што се ове необичне личности тицало било тешко тврдити нешто поуздано, једно је ипак било сигурно — тај човек је имао склоност ка драматичном.

Ни на једно питање о себи Сен Жермен једноставно није давао директан одговор. Зато нико није знао ни његово порекло, ни откуд долази. Неки су тврдили да је рођен 1710. у Италији и да му је отац био сакупљач пореза. Никада није утврђено колико истине има у овој претпоставци. Шта је радио и где је све био до 1740. још је теже рећи. Те године појавио се на бечком двору и ускоро окружио врло утицајним пријатељима.

Ако се у све друго и могло сумњати, у то да је заиста био врло способан — није. Био је изврстан козер који је о свим историјским личностима говорио као да их је лично познавао, одличан познавалац језика и ништа мање од тога, успешан музичар. Нај више од свега га је ипак интересовала хемија. Као, уосталом, и многи други алхемичари, Сен Жермен је тврдио да зна велику тајну „оплемењивања метала" — добијања злата.

Ако је нама, за разлику од његових савременика, данас тешко да му поверујемо, ипак му се за неке проналаске мора одати признање: то се нарочито односи на његов метод бојења коже и свиле који се успешно примењивао.

Сен Жермен је страсно волео хемију, па је тако, кад год би успео да нађе неког богатог покровитеља, одмах у својим одајама подизао и лабораторију у којој је проводио сате.

ЕЛИКСИР ЗА ЖЕНСКА СРЦА

Волео је да прича да је у једној од њих настао и чудотворни еликсир живота. То што је, иако очигледно веома стар, ипак био одличног здравља, вероватније је резултат чињенице да је имао стомачне тегобе, а не бесмртности. Да би их избегао, уздржавао се од тешких обеда са по дванаест јела каквим су се његови имућнији савременици с уживањем предавали. А можда је тајанствени гроф једноставно био вегетаријанац.

Сем чудотворног еликсира, Сен Жермен је тврдио да поседује и једну течност ништа мање магичног дејства. О том изуму најрадије је причао дамама, јер је њима и био намењен: лосион који кожи не допушта да се икада збора. Задивљене лепотице слушале су га како им обећава оно о чему су увек сањале — вечну лепоту. А када би некој од њих на крају и поклонио своју течност, баснословно скупу, како је спретно убацивао — могао је бити сигуран да је заувек освојио и срце пресрећне добитнице.

Да жртве његовог шарма нису биле само жене и да наклоност није куповао само елексирима и лосионима, говори и опчињеност Луја XV овим човеком. Расипни краљ одлучио је чак да грофа наименује за свог амбасадора у Холандији. Дужност изузетно одговорна и осетљива у то доба, јер се радило на потписивању мира између Енглеске и Француске.

Лујев министар спољних послова није одобравао одлуку свог владара. Не само да се с њом није слагао, већ је с великом упорношћу указивао на могућност да је Лујев штићеник у ствари шпијун пруског краља Фридриха Великог. Кад је реч о Сен Жермену, сасвим могуће.

Било како било, гроф је ускоро напустио службу француског краља и настанио се у Холандији. Стару титулу је задржао, али је у новој домовини променио име у — гроф Сурмон. Ту је отворио неколико фарбара које су наставиле успешно да послују и пошто је њихов власник напустио земљу — изненада, јер је обелодањен његов не мали удео у великој финансијској превари. Са Сен Жерменом алиас Сурмоном из Холандије је нестало и — 100 хиљада гулдена.

МАЛО ЗА БЕСМРТНИКА

Са добром новчаном залеђином следеће две године проводи у Енглеској, да би се, затим, појавио на руском двору. Овога пута под именом Велдон. Као и свуда и овде је окружен наклоношћу и дивљењем моћних. Пријатељство грофа Орлова, миљеника царице Катарине II, сигурно му није било наодмет.

Зашто је и како напустио Русију није сасвим јасно. Тек, 1774. године обрео се у Нирнбергу где врло брзо доспева до самог маркгрофа од Бранденбурга коме, у изливу пријатељске поверљивости, саопштава да је последњи изданак мађарске племићке породице Ракошијевих, принуђен да лута по свету инкогнито јер му противници раде о глави.

Читаву годину Сен Жермен, алиас гроф Ракоши, засипан је маркгрофовском наклоношћу све док домаћин једнога дана није сазнао да је лоза Ракошијевих — потпуно изумрла.

— Ви сте обичан пустолов, са много лица, господине — рекао му је разочарани маркгроф.

— Пустолов, то да. Али врло необичан, грофе — гласио је одговор.

— Што се тиче мојих лажних лица, ја ниједно од њих никада нисам осрамотио. Служим се са њима само да бих се заштитио од оних који би желели да ме виде мртвог. Мислите шта хоћете, али ја јесам последњи од велике лозе Ракошијевих.

С обзиром на околности, одличан одговор. Али не довољно добар да умири и маркгрофа.

Старо гостопримство Сен Жермен је лако заменио новим. Последње године живота провео је на двору принца Карла од Хесе — Касела. Тек свом задњем добротвору човек који је читавог живота тврдио да је лично познавао Краљицу од Сабе повериће своје праве године — имао их је свега 88 када је, 1784. године, умро. Мало за проналазача еликсира вечног живота.

М. И.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

КОМАРАЦ ЈЕ ПОСТАО

КАО ШТО ЈЕ ОЛИМПИЈАДА У БЕРЛИНУ 1936. ГОДИНЕ ПРОТЕКЛА У ЗНАКУ »ЦРНЕ СТРЕЛЕ«, ЏЕСИЈА ОВЕНСА, ТАКО ЈЕ ОЛИМПИЈАДА У РИМУ 1960. ПРОТЕКЛА У ЗНАКУ »ЦРНЕ ГАЗЕЛЕ«, ВИЛМЕ РУДОЛФ.

Једног пролећног дана 1955. године на терену школе за обојене девојке у Кларксвилу у држави Тенеси, Едвард Темпл, који се као тренер прочуо кад је створио екипу „Тигрица", најбржу женску штафету 4 x 100 и 4 x 200 м у САД, посматрао је с тренером Клинтоном Грејом како тренирају његове кошаркашице.

Темпл је управо повукао други дим из своје верне луле кад је осетио ударац у потколенице и опружио се по лакоатлетској стази колико је дуг. Поред њега је лежао колега Клинтон.

Лакоатлетски тренер је љутитим погледом потражио узрочника свог недостојног положаја, заустивши да одвали дебелу псовку. Уместо псовке, из његових уста се зачуо звиждук. Лежећи, пратио је погледом високу, дугоногу, врло витку девојчицу која је дугим, еластичним корацима бежала са места „диверзије" коју је проузроковала.

— Ко је та безобразна шиндивила, Клинтоне? — запитао је дижући поломљену лулу. — **Као да ме је продрмао земљотрес!**

— „Скитер"! — уздахну Клинтон. — **„Комарац"! Једна од бољих кошаркашица. У овој сезони је постигла 803 коша!**

— Дај ми тог твог „Комарца", па ћеш видети шта ћу да учиним од њега! — рече Темпл.

— Не верујем! — кошаркашки тренер сажаљиво слеже раменима. — **До једанаесте године носила је ортопедску чизму! Парализа! Сад већ две године игра кошарку, и то врло добро, али јој понекад отказују ноге. Као малочас кад је налетела на нас. Сумњам да од ње може постати „Тигрица"!**

— Повери ми то девојче! — молећиво рече Темпл. — **Она је рођена тркачица, осећам ја то!**

„Комарац", Вилма Рудолф, имала је тог пролећа непуних 15 година.

СТАРА КОРПА ЗА ПИЈАЦУ

Кад се, 1940, родила, Вилма је заиста личила на комарца: имала је једва два килограма. Њен отац је био инвалид и радио је час као портир, па као помоћник у бакалници, продавац новина. Мајка се бавила само кућним пословима, јер је сваке године рађала по једно дете. Укупно је изродила осамнаесторо.

У трећој години Вилма је истовремено оболела од шарлаха и упале плућа. Неколико месеци је слабашно дете лебдело између живота и смрти. Оздравила је неким чудом, али не сасвим: није могла да стане на ноге. Испрва су лекари сматрали да је то последица исцрпености, али кад девојчица ни после неколико месеци није могла да хода, схватили су да је поред шарлаха и упале плућа преболела и парализу.

Вилмина мајка се никада у животу није мирила с поразима. Увила је парализовану кћерку у ћебе и однела је у Нешвил, град удаљен 115 километара, у којем се налазила специјалистичка клиника за дечју парализу. Дуге две године мати је сваког дана водила Вилму до Нешвила на специјалне електротерапеутске масаже. Постепено је и сама научила да масира болесне ноге свог детета. После упорне четворогодишње борбе мала Вилма је могла да се креће с ортопедском чизмом на левој нози.

До једанаесте године „Комарац" је био тешки инвалид. И ко зна да ли би црна девојчица икада сасвим оздравила да њеном старијем брату Весту, заљубљеном у кошарку, није једног дана пало на памет да у дворишту на једно стабло прикује стару корпу за пијацу и по неколико сати на дан у њу убацује лопту. Ускоро је двориште породице Рудолф постало бучно игралиште, а Вилма грлати навијач.

Црна девојчица је користила сваки тренутак кад у дворишту није било дечурлије из комшилука да се игра постижући кошеве. После неколико месеци била је непогрешиви стрелац, а и ноге су јој, из дана у дан, бивале све јаче и сигурније. Прво је одбацила ортопедску чизму, затим улошке, па дубоке ципеле. Кад је ступила у четрнаесту годину, запазио је Клинтон Греј и рекао јој:

— „Скитер„! Од сутра ћеш тренирати с првотимцима колеџа.

Следеће године Вилма Рудолф је постала звезда кошаркашког тима „Берт Хајг Колеџа".

А онда се на једном тренингу спотакла, налетела на Едварда Темпла, оборила га и сломила му лулу.

У фантастичном финишу трке 4x100 метара »Црна газела« улази у циљ испред дотад непобедиве Јуте Хајне.

ПРВА ДАМА

Темпл, творац чувене штафете „Тигрица", узимао је сваког пролећа под своје десет најбољих лакоатлетичарки из школа у Кларксвилу и околним градовима и радио с њима до јесени. Затим је најбоље предлагао за четворогодишњу стипендију на студије физичке културе.

Године 1955. Вилма је постала једна од Темплових изабраница.

Штићенице Едварда Темпла су се већ првог дана уввериле да их не очекује лагодан живот. На првом тренингу су морале да претрче 8 километара и, наравно, све нису ни стигле на циљ. Ни Вилма. Сутрадан у 5 изјутра Темпл их је пробудио:

— Кроз пола сата трчаћете против „Тигрица"! Доручак је тек после тога!

Почетнице су се осећале врло јадно у трци против најбржих девојака Америке.

— Од вас ће ипак нешто бити! — утешио их је тренер. — **Кад свака од вас претрчи по један екватор, вероватно ће нека моћи да уђе у штафету колеџа!**

Едвард Темпл је био сигуран да ће од Вилме направити „Тигрицу". Добро је осећао да се у њеном необично витком телу с дугачким ногама крије експлозивна снага која се претвара у брзину. Открио је да „Комарац" поседује једну особину коју имају само супер-шампиони: изванредну моћ концентрације пред велика такмичења, моћ безбрижног опуштања за време којег се акумулира снага. Такву моћ је пре Вилме Рудолф имала „Црна стрела" — Џеси Овенс. Он је као и Вилма Рудолф могао да спава као пух до на пола сата пред најважнију трку.

После две године тренинга под Темпловом командом Вилма Рудолф је постала „Тигрица" уз Барбару Џонс, Марту Хадсон и Лусинду Вилијемс.

У рано пролеће олимпијске 1960. године Вилма је изједначила светски рекорд на 100 метара, на шампионату САД у дворани постигла је три победе и тако постала прва дама америчке олимпијске екипе.

ТРИ ЗЛАТНЕ

Олимпијада у Риму протекла је у знаку Вилме Рудолф, као што је Олимпијада у Берлину 1936. представљала тријумф Џесија Овенса.

ГАЗЕЛА

У трци на 100 метара Вилма је поставила нови светски рекорд. На 200 је победила славну Немицу, дотад непобедиву Јуту Хајне, задививши читав стадион елеганцијом и лакоћом свог корака. После те трке новинари су је прозвали „Црна газела из Тенесија“.

Трећу златну медаљу освојила је у штафети 4 x100 метара. Свима је било јасно да ће се за победу борити немачка и америчка штафета.

Била је то врло узбудљива трка. До последње предаје палица ниједна екипа није изборила никакву предност. Крај мегдана припао је Јути Хајне и Вилми Рудолф.

Трећа америчка тркачица Лусинда Вилијемс трчала је последњим атомима снаге. Испружила је палицу колико је год могла. Вилма је стартовала с руком забаченом назад. Одједном је застала за делић секунда, јер јој палица није на време ударила у длан.

У тако брзим тркама губитак и стотог дела секунда обично је кобан. Сви посматрачи су били уверени да су Немице сигурне победнице: у часу кад је Вилма примила палицу, Јута Хајне је имала два и по корака предности.

Тада се десило чудо. Сто осамдесет сантиметара високо, танко тело „Црне газеле“ сунуло је напред као избачено из катапулта. Њене дуге ноге хармонично су грабиле напред таквом лакоћом да се гледаоцима чинило да се покрећу много спорије од ногу Јуте Хајне. „Црна газела“ је ипак, сантиметар по сантиметар, пристизала снажну Немицу и у изванредном стилу пре ње прекинула врпцу на циљу. Био је то нови светски рекорд: 44,5 секунде.

Веће овације од „Црне газеле“ на Олимпијади у Риму није доживео ниједан други лакоатлетичар.

Од 1960. године у малом Кларксвилу у Тенсију сваког 1. септембра прослављa се „Дан Скитера“, спомен на три Вилмине златне медаље. После Олимпијаде Вилма је добила награду „Кристофер Колумбо“ од 10.000 долара. Тај новац је поклонила колецу у коме је од „Комарца“ постала „Црна газела“.

А. Р.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Ричард Коутс је на тренутак застао да предахне. Пењање уз уске спиралне степенице крова градске већнице са тешким спојницама на леђима га је заморило. Са висине од 30 метара гледао је у лепо уређен парк под собом. У Лидсу је тог дана сипила киша.

Одједном је изгубио тле под ногама, пао на бок и следећег тренутка почео да се котрља низ стрми, клизави кров.

Безнадежно

Док је, сав склупчан, летео ка самој ивици, чуо је свог сина Тревора како му довикује:

— Окрени се на другу страну! На другу страну!

Очајнички се напрежући успео је да трзајима тела мало успори и измени правац вртоглавог пада. На неколико сантиметара од ивице ударио је у димњак — и то га је зауставило. Онесвестио се.

Тревор је са звоника ужаснут гледао у склупчано и непокретно тело свога оца. Нико жив не би успео да се спусти низ

ЖИВОТ НА УЖЕТУ

ДО СКЛУПЧАНЕ И НЕПОКРЕТНЕ ФИГУРЕ ЧОВЕКА НА ВРХУ КРОВА МОГЛО СЕ ДОЋИ САМО ХЕЛИКОПТЕРОМ. ЈАК ВЕТАР ОТЕЖАВАО ЈЕ АКЦИЈУ ПРЕТЕЋИ ДА У СВАКОМ ТРЕНУТКУ И ЛЕТЕЛИЦУ И ЉУДЕ У ЊОЈ РАЗНЕСЕ У ПАРАМПАРЧАД . . .

клизави цреп. Како уопште доћи до њега?

Сјурио се на улицу и нашао полицајца. Неколико минута касније пред већницом су већ стајала ватрогасна кола, а екипа ватрогасаца је прислањала лествице на зграду.

Безнадежно. Нико не би могао ни да се попне уз клизави цреп, а још мање, да се, носећи онесвешћеног човека, поново спусти.

Требало је покушати нешто друго. Овога пута ватрогасци су се кроз степенице у унутрашњости већнише попели на врх крова и, везани као планинари, успели да се са носилима спусте до онесвешћеног човека.

Сместили су у њих непокретно Коутсово тело, везали га каишевима и пажљиво одвукли од равног платоа при дну звоника где је већ спремна чекала екипа лекара.

Коутс је за трнутак отворио очи и с муком промрмљао:

— Хладно ми је. Хладно ми је. Не могу да померим ноге.

Одмах после тога, поново се онесвестио. Чинило се да му је кичма повређена.

Ћорсокак

Још једном операција спасавања нашла се у ћорсокаку: носила су била превелика за отвор у крову кроз који се доспевало у унурашњост већнице. Чак када би некако успели да их убаце, било би немогуће пренети тело низ уске, завојите степенице. Са места на коме су се налазили лекари су могли да виде болницу, била је тако рећи надохват руке, али није било начина да свог пацијента пребаце до ње. Ако то не ураде и то што пре, изгледало је, човек ће умрети.

Остајало је само једно решење — хеликоптер.

Бази енглеског ваздухопловства, удаљеној 90 километара од Лидса, упућен је хитан телефонски позив. Трочлна посада спремила се уобичајеном брзином да крене на своју педесет и седму акцију спасвања.

Ништа нарочито, учинило им се. Али за сву тројицу позив који је на први поглед изгледао рутински, претвориће се у једну од најопаснијих мисија у каријери.

Поручник Стјуарт Ригби је успео да прочита време на сату звоника док му је копилот Алан Клемитсон руком показивао њихов циљ. Било је нешто после пет по подне.

Тама се спуштала и они су знали да, уколико не буду довољно брзи, ускоро неће моћи ништа да ураде за унесрећеног човека. Покушај спасавања могли би да наставе тек сутра, а тада би, највероватније, било прекасно.

Један од чланова посаде, Џеф Тод, увежбаним покретима је причврстио крај осамнаест метара дугачког кабла за појас и почео да се спушта ка крову.

Јаки налети ветра претварали су на моменте хеликоптер у беспомоћну играчку. На ужас присутних, летелица се у неколико наврата занела и приближила торњу — пропелери су парали ваздух на неколико сантиметара од камена и свима је било јасно да би један додир метала и камена био довољан да је разнесе у комаде.

За то време Тод је, и сам врло близу торња, дошао до краја ужета. Још је био исувише далеко од Коутса, а поручник Ригби није могао да спусти хеликптер ни сантиметар ниже — летео је у равни са куполом торња, док су се елисе окретале на једва петнаестак сантиметара од ње.

Тод се вратио у хеликоптер и, пошто је заменио уже за друго које је било дугачко 30 метара, почео поново да се спушта.

Коутс је отворио очи и угледао хеликоптер над собом. Струја коју су стварале снажне елисе откинула је рефлектор од куполе и овај се уз тресак претворио у кишу стакла.

Следећег тренутка Тод је стајао поред носила. Причврстио их је за кабл и Ригби је коначно могао да удаљи летелицу од опасног торња.

Неконтролисане околности

Било је прошло пола шест.

Тод и Коутс су се налазили у ваздуху једва нешто више од два минута пре него што су их пажљиво спустили усред цветне леје парка.

Нису била потребна ни амбулантна кола, јер су врата болнице тачно преко пута.

Из грла гомиле која је до тада у напетој тишини пратила све што се догађало отео се узвик одушевљења у тренутку када се и последњи коме је још претила опасност — Тод — успео у хеликоптер.

Ричард Коутс је поново био на ногама. Прошао је добро — испоставило се да је од опасног пада зарадио само добро угрувана леђа.

Прва ствар коју је Ричард Коутс урадио пошто је изишао из болнице била је — да се попне на кров градске већнице да би узео сантиметар који му је приликом пада испао.

— Морао сам да га тамо оставим због околности које нисам могао да контролишем

М. И

Јесењи букет

»Јесен стиже, дуњо моја, не мирише више цвеће«, пева се у једној старој романси. Али, за разлику од овог сетног стиха, разнобојно и разнолико цвеће мирише и цвета и у јесен, у доба кад већина другог растиња полако вене и спрема се за долазак зиме. Од краја лета и почетка јесени, која је ове године стигла 23. септембра тачно у 10 часова и 26 минута, па све до снега и зиме, а она календарски долази 22. децембра у 6 часова и 21 минут по средњоевропском времену, ово ће цвеће ипак цветати и мирисати, иако ће полако избледети сунца сјај...

Текст: **И. Лончар**
Снимио: **А. Сигунов**

ПЛАМЕНИ ЦВЕТ — Крајем лета и почетком јесени у парковима и вртовима појављују се црвени, ређе бели цветови пламенца (лат. Phlox paniculata). То је баштенска биљка без мириса, висока до један метар, пореклом из јужних крајева Северне Америке, а име у нашем народу добила је по пламеној боји својих цветова.

КИСЕЛО И ЛЕКОВИТО — Ово је ослез Hibuscus syriacus, дрвенаста украсна биљка из фамилије слезова, пореклом из Кине. За разлику од већине својих сродника, није лековит и служи само за украс, јер цвета преко целе јесени. Под именом »Hibiscus« надалеко је познат чај који се прави од најближег сродника ослеза, лековит, освежавајући и врло кисео напитак, који у себи садржи два пута више Ц-витамина од лимуна! По легенди, Исус је воду у вино претварао помоћу овог чаја.

КАД СЕ РАЗЛИЈЕ РАЗЛИЧАК ... — Различци су врло разгранате биљке: од укупно око 400, код нас расте 35 врста. Почетком јесени, на високим планинама цветају ове две врсте: Centaurea montana (плавичасти) и Centaurea nissana (бели). По старогрчкој митологији, кентаур Хирон, пола коњ, а пола човек, први је открио лековито дејство ових биљака, па су по њему и добиле име. По другом објашњењу, различци су први, заједнички део свог стручног имена добили спајањем латинских речи centum, што значи стотина, и aureum — златник, јер њихова лековитост злата вреди.

КОЊСКИ ТРН — Заједничко је за готово све боце да врло пријатно миришу, да су медоносне и да — боду. Међутим, по неким особинама ова, коју наш народ зове коњски трн, Cirsium eriophorum ипак се разликује од других. Сем тога што обавезно расте на планинама од 600 до 1500 метара висине и што има цваст такође бодљикав, ова боца је и лековита, па је због тога у античко време употребљавана као лек против проширења вена. Због оштрих и чврстих бодљи, иако је укусна за јело, заобилази је сва стока сем — магарца, за којег је права посластица! Зато је позната код нас и под именом магариње и магариш.

НАПРСТАК — ЗА СРЦЕ — Леп, отрован и лековит — то је напрстак, или „лисичија рукавица", како ову биљку зову у Енглеској. Овај лево (Digitalis purpurea) пореклом је из западне Европе, а код нас се гаји као украсна и лековита биљка. Жути напрстак или пустикара (Digitalis ferrugines) је из нашег поднебља и расте по шумама. Обе врсте цветају у јесен и из њих се добија алкалоид дигителин који се у медицини употребљава као лек за болесно срце. Иако звучи чудно, ове преко метар високе биљке без мириса су истовремено и врло отровне.

УКРШТАЊЕМ ДО ЛЕПОТЕ — Због сличности цветног пупољка са делфином, жаворњак (Delphinium culturum) је и добио овако стручно име. Необичан је и начин настанка ове украсне баштенске биљке, без мириса, високе око један метар и цвасти дугачке 30—40 сантиметара. Наиме, научници су специјалним укрштањем неких наших самониклих врста и јединки пореклом из Азије добили овај јесењи украс вртова и паркова.

ОД ЦВЕТА — ЗВЕЗДА — На сувим брдима, с много полена у мирисном цвету расте и цвета златовласа или звездица, лат. Aster linosyris, близак сродник баштенске „лепе кате". Име је добила још у античко време (лат. aster — звезда) због звездастих облика жутих цвасти.

ОТРОВ У МРАЗОВЦУ — У касну јесен, све до јачих мразева и првог снега, на брдским и планинским ливадама и шумским пропланцима, указује се танани цвет мразовца (Colchicum autumnale). Ова биљка из фамилије кринова живи заиста необично. Наиме, иако цвета тек у јесен, дозрева тек следећег пролећа. Крајем марта и почетком априла из земље избију 2—3 листа слична листовима младог кукуруза, између којих је смештена чаура с неколико лоптастих семенки, величине 2—3 милиметра. Семе је зрело крајем маја, после чега пропада цела биљка. Али, касно у јесен опет се, у невреме, појављује бледољубичаст његов цвет. Гледајући га, свако би се преварио: мразовац је врло отрован и све врсте стоке издалека га заобилазе. Међутим, његов отров се све више употребљава у експерименталним радовима из области генетике.

ТИХА ВЕРЗИЈА

СМАТРА СЕ ДА ДАНАС У СВЕТУ СВАКИ ДРУГИ ПУТНИЧКИ АВИОН НОСИ ОЗНАКУ — »БОИНГ«. ЈЕДАН ОД НАЈЛЕПШИХ У КЛАСИ СРЕДЊОПРУГАША ЈЕ — 727. ИАКО БЕЗ РЕЗЕРВНИХ ДЕЛОВА КОШТА ВИШЕ ОД ПЕТНАЕСТ МИЛИЈАРДИ СТАРИХ ДИНАРА, НА ЊЕГОВУ ИСПОРУКУ ЧЕКА СЕ ГОТОВО ГОДИНУ ДАНА.

Од путничких авиона које америчка фирма „Боинг компани" из Сиетла у савезној држави Вашингтон сада производи, превозничке компаније изузетно цене модел „727" премда је средњопругаш, а његов старији брат језди на интерконтиненталним линијама. Разлога има више. Ипак, основни је што „седамсто двадесет седам" по величини не заостаје много за моделом „707", а економичнији је. И јевтинији... ако се уопште може говорити о јевтиноћи када је реч о тој врсти ваздухоплова. Јер, према неким подацима, за само два „боинга 727", укључујући и резервне делове, ЈАТ је пре петнаест година дао око тридесет седам милијарди старих динара, а за летење на свих пет, колико их укупно има, обучио 240 чланова свог летачког и техничког особља.

72 000 ВЛАСНИКА

Кажу да у Сиетлу, граду од преко седам стотина хиљада становника, сваки трећи зарађује хлеб у „Боингу", али да су 1969. године монтажне хале биле тесне да приме нове раднике, мада је фирма вапила за њима. Наиме, те године склапано је по 40 „боинга 727" месечно! Тај рекорд нико после тога није оборио.

Продаја није јењавала, профити су нарастали. Одговорни људи компаније задовољно су трљали руке: од 9. марта 1963, када се први модел „727" тип 200 винуо у небо, па до 1974. године продато је 1160 „боинга 727" у разним верзијама.

Оснивач компаније Вилијам Боинг није дочекао да види тај бум јер је умро септембра 1956, али је доживео раст фирме и многа разочарања. Највеће је био сукоб са владом своје земље, 1931, због њеног мешања у политику преношења поште авионима од којих је један он конструисао. Тада је био педесетогодишњак. Повукао се у знак протеста.

Фирма је наставила да се развија. Мада је у другом светском рату радила даноноћно, није стизала да задовољи све потребе за војним ваздухопловима. У том периоду из њених хала изашло је 16.149 авиона, углавном бомбардера Б-17 и Б-29, познатих под именом „летећа тврђава" и „супертврђава". И данас производи летелице и пројектиле за војску у фабрикама у Вичити и Вертолу. У Рентону код Сијетла склапају се путнички авиони, модели „707", „727" и „737", а у Еверету, четрдесетак километара северно од седишта фирме — џамбо-џетови „747". Међутим, овај ваздухопловни гигант нема једног или неколико власника, већ равно — седамдесет две хиљаде! Толико, наиме, има деоничара који су распарчали основни капитал на — 21 милион акција!

РЕКА ГОРИВА

Вилијам Боинг је почео више него скромно, у дрвеном хангару на језеру Унион код Сиетла. Рођен у Детроиту, на супротном крају Сједињених Америчких Држава, у Сиетлу се обрео као трговац грађевинским дрветом. Диплому универзитета Јел стекао је 1904. али је његов отац сматрао да је трговина уноснија од науке. За младог Боинга је и била, али само до 4. јула 1914. када је први пут у животу летео хидроавионом и авионом уопште над једним језером. Од тада му авиони нису избијали из главе. Нашао је истомишљеника, морнаричког поручника Конрада Вестервелда, купили су хангар на обали оближњег језера, засукали рукаве и дали се на конструисање сопственог хидрокрилца.

Петнаестог јуна 1916. полетело је њихових руку дело под називом — BW. Нажалост, Вестервелд то није видео пошто је раније прекомандован. Боинг је остао сам, неколико недеља касније основао је компанију „Пацифик аеро продактс компани" и коначно се предао авионима.

Следеће године назив фирме промењен је у „Боинг ерплејн компани", а 1961. у „Боинг компани".

Тешко је рећи који је „Боингов" путнички авион најбољи, али је извесно да модел „727" заузима високо место међу средњопругашима.

Креирање дизајна почело је јуна 1959. Први „727" носио је ознаку 100. Произвођен је неколико година. Разликује се од каснијег и вероватно најлепшег типа 200 (ЈАТ има ту верзију, нешто измењену) по томе што прима мање путника, има скромнију опрему и незнатно друкчије поједине димензије.

Основну иновацију модела „727" представља распоред мотора. Два су углављена у задњи део трупа постранце, трећи је постављен на саму основу репног склопа. Управо по тој карактеристици најлакше се препознаје.

Тип 200 има и своју „подврсту", такозвану растегнуту верзију дужи труп и моторе јаче за по 227 килограма потиска.

„Седамсто двадесет седам" може да се вине високо. Обично крстари на висини од девет километара брзином од око 914 километара на час што није максимум који снажни мотори могу да дају.

У танкове стаје око 31 хиљада литара горива. Док се они пуне у техничкој бази, човек има времена да мирне душе слатко дремне јер треба сачекати да се толика река горива улије у резервоаре! Није ни чудно: „727" може да лети без престанка 4020 километара, од Београда до Шведске и назад!

У првој и туристичкој класи поставља се до 189 седишта. ЈАТ-ова верзија има 156.

И најзад — бука, бољка свих савремених путничких авиона: „727" тип 200 ствара, веле, најмању. Пре три године, посада једног ЈАТ-овог „боинга 727" такмичила се у тихом полетању са франкфуртског аеродрома и освојила специјалну новчану награду од 15 хиљада марака.

М. Тодоровић

ЛИЧНА КАРТА БОИНГА 727 ТИП 200

Дужина: 46,69 m
Висина: 10,36 m
Распон крила: 32,92 m
Ширина крила у основи: 7,70 m
Ширина крила на врху: 2,34 m
Распон репа: 10,90 m
Дужина путничке кабине: 28,24 m
Ширина путничке кабине: 3,55 m
Максимална брзина: 999 km/h
Број мотора: три »Prat Vitni« JT8D-7
Снага мотора: 6350 kg потиска сваки
Капацитет горива: 30985 l
Број седишта: до 189, зависно од наручиоца

Подаци из годишњака »Djejns« (1976/77)

Путнички авиони »727« склапају се у Рентону недалеко од Сиетла, у америчкој савезној држави Вашингтон, где се налази »Боингово« седиште.

Елегантан и леп за око, модел »727« може да понесе велики број путника и позамашан терет.

Три мотора у задњем делу авиона делују атрантивно нао склоп, а импозантно снагом. Производи их фирма »Прат Витни«; у »Боингу« се само монтирају на труп.

Пилотсна набина »седамсто двадесет седам« личи на део васионског центра. Обука пилота за овај тип авиона веома је скупа и траје више месеци.

Путничка набина је без сувишних детаља. Подељена је на прву и туристичну класу.

Јауци у

Знајући колико је ноћна пловидба Савом опасна, капетан брода »Касија Милетић« одлучио је да сидро баци код Босанске Раче и ту заноћи, али, случај је умешао своје прсте...

»Касија Милетић«, саграђена 1890. године, на једном од својих многобројних путовања Дунавом.

Био је прохладан априлски дан 1945. године кад је Љубо Иванишевић, кратко закуцавши на врата лучке капетаније, ушао унутра.

— Здраво, капетане, баш добро што си стигао! — поздравио га је човек за писаћим столом — ***Треба одмах да кренеш у Жупању и превезеш муницију!***

— Разумем! — одговорио је Љубо Иванишевић и, пошто је добио потребна упутства, кренуо на извршење задатка.

Неколико часова касније, „Касија Милетић", брод којим је заповедао, већ је пловио Савом.

Све време пратило га је грмљање топова: борбе на Сремском фронту биле су у пуном јеку.

Стојећи на командном мосту, Иванишевић је пажљиво осматрао обале реке: Немци су, додуше, одступали, али пловидба Савом још није била безбедна...

МЕТАЛНИ УДАРАЦ

Па ипак, све је прошло у најбољем реду: око девет часова увече „Касија Милетић" је стигла у Жупању. И тек што је посада, уз помоћ неколицине бораца, искрцала муницију, капетан је добио ново наређење. Требало је хитно, још исте ноћи да отплови у Брчко и тамо преузме око две стотине рањеника који су били привремено смештени у згради тешко оштећене болнице.

Пред зору, брод је већ био усидрен уз обалу код Брчког. Међутим, до почетка укрцавања требало је сачекати још неколико часова, што је уморној посади донело толико потребан одмор.

Рано пре подне на обалу где је чекао усидрени брод, стигла је прва група рањеника. Међу њима, већина је била у тешком стању. Болничари и борци одређени да прате брод, неуморно су преносили носила на палубу, па ипак, тек у шест по подне „Касија Милетић" је била спремна да заплови ка Сремској Митровици, где је требало пребацити рањенике. Уз бок је била привезана дрварица „Ана" на којој је било смештено 90 рањених бораца.

Знајући колико је посада уморна а ноћна пловидба реком пуна опасности, Љубо Иванишевић је одлучио да баци сидро одмах изнад порушеног моста код Босанске Раче. Није смео да ризикује животе ни рањеника, ни посаде, а ни штету која би настала хаваријом брода.

Мрак је већ увелико пао кад је „Касија Милетић" далеко за собом оставила светла Брчког. Вођена искусном руком свог капетана, полако је пловила реком, надошлом од пролећних вода.

У крмарској кућици поред капетана налазила су се и оба крмара: Миливоје Милојевић и Тодор Бајић. Сва тројица пажљиво су осматрала Саву и ослушкивала звуке који су допирали из утробе брода: јауке рањеника помешане с потмулим бректањем мотора.

Казаљке на капетановом часовнику показивале су 20 часова и 30 минута кад је брод стигао до 211. километра. И управо ту, капетан је осетио нешто налик на трзај. Затим се зачуо звук који настаје кад удари метал о метал, а онда...

Звоно са »Касије Милетић« је једино што је остало од брода који је извађен 1948. године.

КРИЦИ ИЗ УТРОБЕ

Одјекнула је страховита експлозија. Као катапултом избачена, крмарска кућица је полетела у ваздух заједно с људима који су се налазили у њој. Полетела је у правцу кранцле (предњи део брода) а онда се стропоштала у воду.

Тек у леденој, мутној води Љубо Иванишевић је дошао к свести. Плућа су му се надимала борећи се за ваздух а у ушима зујало.

„Удавићу се као пацов!", прошло му је у магновењу кроз главу, док је очајнички настојао да се извуче из кућице која је све брже то-

НАУЧНА САЗНАЊА ЗА БОЉИ ЖИВОТ ИЛИ БУДУЋИ РАТ

ОПЕРАЦИЈА ПОПАЈ

Атомска или хидрогенска бомба су ситнице према оружју које би се употребило у евентуалном будућем рату. А оно може да буде читава природна околина: морске струје, реке, муње, па чак и озон из стратосфере.

Ујутро, 20. марта 1967. године, из једне војне тајландске базе полетео је према Лаосу транспортни авион који је припадао ваздухопловним снагама САД. Шифра ове мисије била је „операција Попај", а мало људи на свету је тада знало да је са њом започела прва — метеоролошка битка. Наиме, авион је био натоварен са 101 бомбом које су у себи носиле — кишу! Заправо, свака од њих била је напуњена посебним једињењем јода и сребра.

У тренутку када су ове бомбе изручене изнад Лаоса, та хемијска супстанца кондензовала је око себе водену пару из атмосфере и изазвала, најпре страшну провалу облака, а затим дуготрајне, јаке пљускове који су на површини од неколико десетина квадратних километара расквасили путеве, изазвали поплаве, отежали прелазе преко газова и већ оштећених мостова...

Да би добила све ове „резултате", америчка војна служба је читавих пет година у највећој тајности вршила „експерименте са кишом" и за то време утрошила 47 хиљада оваквих бомби које су изручене над Индокином.

ЗЕМЉОТРЕС ПО ПОРУЏБИНИ

Иако су чувани под велом строго поверљиве тајне, светској јавности су познати ови и слични експерименти — када је у Вијетнаму усред пролећа почело да вене и опада лишће, пашњаци да се суше, непознате болести и штеточине да уништавају читаву вегетацију... Зна се, такође, и о научним истраживањима која треба да промене састав атмосфере, па чак и изглед Земљине коре, као и о могућностима нечувених разарања, вишеструко страшнијих од последица експлозије А-бомбе.

Тако је недавно обелодањен и следећи податак: земљотреси би могли и вештачки да се изазову, ако би се Земљина кора ослободила „напетости" која се гомилала на појединим местима наше планете. Ослобођење те потенцијалне енергије послужило би као детонатор за покретање много већих сила које би изазвале неслућене катастрофе. Пошто је познато да та напетост постоји у пацифичком појасу, где су земљотреси веома чести, померање тла и стварање огромних пукотина на њему могло би да се изазове, тврде неки научници, ако би се у Кинеском мору и у мору око Филипинских острва извело неколико десетина нуклеарних експлозија.

КОТЛАРНИЦА У МОРУ

И лед на половима наше планете крије потенцијалну опасност по цео биљни и животињски свет. Ако би се само 500 метара испод поларних капа унела велика количина топлотне енергије, верују неки војни стручњаци, дошло би до наглог клизања и покретања ледених санти које би

ПРОТИВ ЗЛОУПОТРЕБЕ

Научници и дипломате широм света, на челу са несврстаним земљама — на чији је захтев и одржано недавно заседање УН — траже да се употреба сваке врсте оружја, па и ове, најстрашније, хитно забране. Јер, оно што је до средине 20. века сматрано научном фантастиком, показало се да ових седамдесетих година већ спада у војни арсенал појединих држава.

ноћи

нула. Ваздуха у њој више није било; цела је била испуњена водом. Капетан је осећао како га у грлу све више стеже а пред очима му се јављају црвени колутови. Гушио се.

Схватајући да је последњи тренутак да нешто учини, замлатарао је свом снагом рукама и, одбијајући се ногама о зид кућице, успео некако да се искобеља напоље. Кад је испливао на површину, пуним плућима удахнуо је ваздух а онда, с муком се одржавајући да не потоне, почео да се огледа око себе. Право испред њега, у мраку, нејасно се оцртавала линија обале. Лево, налазио се брод чији је задњи део већ нестао у води.

Нигде се није видела никаква светлост. Није је било ни на броду који је, преполовљен експлозијом немачке мине, брзо нестајао у мутним водама Саве.

Једини звук који се чуо било је запомагање и очајничко дозивање беспомоћних рањеника. Смештени у утроби брода неспособни да се сами крећу, нису имали шансе да се избаве. На сваки њихов крик, самртнички ропац, капетан се трзао као да га је неко бичем ошинуо. Да им помогне није могао...

Прошло је тек неколико секунди како је испливао на површину, кад је Љубо Иванишевић осетио како га

Капетан Љубо Иванишевић

натопљено одело, мантил и ципеле вуку наниже. Инстинктивно, испружио је руку и ухватио се за ивицу ограде, да би се бар за тренутак одморио. Другом, слободном руком почео је да скида мантил и ципеле. И тек што му је то пошло за руком, у воду је потонуо и предњи део брода за чију се ограду придржавао.

НАДОМАК ОБАЛЕ

Не губећи ни часа, запливао је ка обали. И мада она није изгледала превише далеко, требало му је доста времена да стигне. Последњом снагом успео је да се извуче на обалу. За одмор није имао времена: ледена вода учинила је своје и он је осећао како му се тело кочи од хладноће. Знао је да мора стално да буде у покрету али то је изискивало превелике напоре: био је већ потпуно исцрпљен, бос и под стравичним утиском смрти око 200 рањеника.

Грозница је почела да га тресе кад се испео на насип и пошао низводно, у правцу Раче. Ни сам није знао колико је дуго ходао кад је угледао вијугаву траку која се беласала на месечини. Био је то сеоски друм. Одлучио је да крене њиме.

Био је један час по поноћи кад је угледао село. Неколико минута касније, ушао је у двориште прве куће на коју је наишао и гласно почео да дозива. Збуњени, од сна још буновни укућани, једва су успели да разаберу шта хоће. И док су слушали његову испрекидану, неповезану причу, већ су заложили ватру и приставили млеко.

Већ рано сутрадан, војна команда и лучке капетаније у свим савским пристаништима биле су обавештене о несрећном крају „Касије Милетић".

Капетан Љубо Иванишевић је још годинама пловио Савом и Дунавом. Трагедију коју је доживео код села Јањине никада није могао да заборави као ни вапаје беспомоћних рањеника. Умро је 1962. године у Сплиту.

Осим заповедника брода, несрећу су преживели и II крмар Тодор Вајић и морнар Иван Пожега. Број преживелих рањеника и бораца ни до данас није тачно утврђен, али се сматра да је смрт избегло њих 11 или 14.

О. Вукадиновић

ТУШ ПОД ВОДОМ

Овај објекат необичног изгледа његови француски конструктори назвали су „Галатеја". Реч је о утврђеном, али иначе лако преносном уређају, намењеном за дуготрајна подводна осматрања и истраживања. Четири члана „Галатејине" посаде могу у њему да живе и раде читавих месец дана: електрична енергија и питка вода достављају им се из матичног брода.

Нова подводна станица разликује се од својих претходница и високим нивоом комфора. У њој постоји и туш.

полако, али сигурно, са полова кренуле према полутару. А то није тешко постићи, наравно, опет захваљујући нуклеарној енергији — како тврди професор Мекдоналд са Калифорнијског универзитета. Та изненадна катаклизма, која би захватила читаву нашу планету, уништила флору и фауну и пореметила климу, могла би се упоредити са леденим добом: због наглог топљења ледених брегова вода би све више надолазила и изливала се из морских, језерских и речних корита рушећи све пред собом.

Али, ни то није крај страхотама у случају да се настави трка у наоружању. Овладавање снагом тропских циклона изгледа да је већ реалност. Извесни професор Мексичког универзитета јавно је оптужио једну велику силу да је, пре три године, на Гватемалу окренула циклон који је кренуо на њену територију: снажан ветар је за само неколико минута усмртио 6 хиљада људи. Али, ако то и није тачно, остаје чињеница да су експериментима у вези са урaганима постигнута смањења максималне брзине ветра. Свакако, у блиској будућности моћи ће да се уради и супротно: по вољи ће се повећавати јачина ветрова, или ће се мењати њихов пут, па тако и ваздушне струје могу постати опасно оружје.

И правац морских струја моћи ће да се мења, бар тако показују теоретска разматрања. Ако би се, на пример, у Беринговом мореузу, помоћу нуклеарних експлозија, на једном делу вода јако загрејала, а на другом остала уобичајене температуре, дошло би до нагле измене тока морских струја — што би у односу на остали део Тихог океана створило врсту вештачке бране — па би се тако изазвале климатске промене у приобалним земљама.

Разорни таласи, настали услед неочекиване плиме, обично су проузроковани већим сеизмичким потресима, попут оних у Грчкој почетком овог лета када су нека места на Јадранском мору изненада била поплављена. Али, тај тип таласа, такозвани цунами, могао би бити и вештачки створен серијом нуклеарних подморских експлозија! Научна сазнања омогућила су човеку да утиче на геофизичке процесе и да побољша услове живота на земљи али тиме му је истовремено пружено и оружје за многа зла. А оно може да се примењује и у највећој тајности.

У ИМЕ ВИШИХ ЦИЉЕВА

Познато је да слој озона из стратосфере упија велики део опасних ултравиолетних зрака који стижу са Сунца. Али, шта би се десило када би се кроз наслагу овог гаса пробила рупа? — питање је које треба да реше најновија војна истраживања. Додуше, већ је познато да тај отвор у стратосфери може да се направи помоћу неких хемијских супстанци које би се са Земље послале ракетом. Ипак, нико се није усудио да то и уради, јер је сигурно да би кроз тај „прозор" грунула огромна количина нефилтрираних ултравиолетних зракова, што би на Земљи изазвало огромне несреће, почев од тешких опекотина, пожара, до хаоса у саобраћају. Јер, шта би се догодило ако се „прозор" на време не затвори, односно не попуни са преосталим озоном из стратосфере, па кобно зрачење захвати и државу — експериментатора?

Сви ови опити, без обзира да ли су још само на папиру, или су већ остварени у пракси, предмет су жучних расправа, поготову када се зна да се помно истражује намерно покретање или клизање земљишта, поновно активирање угашених вулкана, усмеравање муња да би изазвале пожаре... Једно је сигурно: постоји преко 20 техника које могу да доведу до нагле измене природне околине и тако нанесу неслућене штете становништву. А све су почеле да се проучавају да би олакшале живот човека, заштитиле га од изненадних несрећа, умањиле недаће... Све док се нису умешали и „виши циљеви", за њне сврхе и престиж у наоружању.

Б. Јеремић

БИМ И БУМ

ЗАШТО? НИСМО НИШТА СКРИВИЛИ!
ОНАКО... ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ!
ШОПИ ИХ КОЈИ ПУТ У МОЈЕ ИМЕ!

А САД... КАД ОСКАР ПОТРЧИ С ЧЕКИЋЕМ... ВИ СЕ ПРАВИТЕ ДА ГА ЈУРИТЕ!
А БЕЗ ЧЕКИЋА НЕ МОЖЕМО НИ ДА ОПРАВИМО КРОВ... КАКО ЈЕ МАМА НАРЕДИЛА!

?!
МАМА! ОСКАР ЈЕ ПРОГУТ'О ЧЕКИЋ!
МОРАМО ДА ГА УХВАТИМО!

КАПЕТАН И ИНСПЕКТОР ТРЧЕ СКОРО БРЖЕ ОД ОСКАРА!
СТРАХ ОД РАДА К'О ДА ИМ ЈЕ ДАО КРИЛА!
ШТРИЦ

МАМА! ДОЂИ БРЗО! ДА ВИДИШ НЕШТО!
?!
ДОЛАЗИМ, ДУШО!

ПОГЛЕДАЈ! ОСКАР СЕ МИТАРИ... ГУБИ ПЕРЈЕ... ОСТАВЉА ЗА СОБОМ ПРАВИ ТРАГ!
МОРА ДА СЕ РАЗБОЛЕО ОД ЧЕКИЋА! ТРЕБА МУ ПОМОЋИ!

ТАКО ЗНАЧИ!? УСТАЈТЕ И НАЗАД НА ПОСАО!
МАМА!
?!

И ДА СЕ СЛУЧАЈНО НЕ ДОГОДИ ДА ВАМ ОСКАР ПРОГУТА ТЕСТЕРУ!
БАМ И ЊЕГОВЕ СПАСОНОСНЕ ИДЕЈЕ!

MIKE SENICH 7-9

BABALU стрип

ЗА ЊЕГА КАЖУ ДА СЕ УОПШТЕ НЕ УЗБУЂУЈЕ!

ЈЕР ПРЕ УЛАСКА У КАВЕЗ...

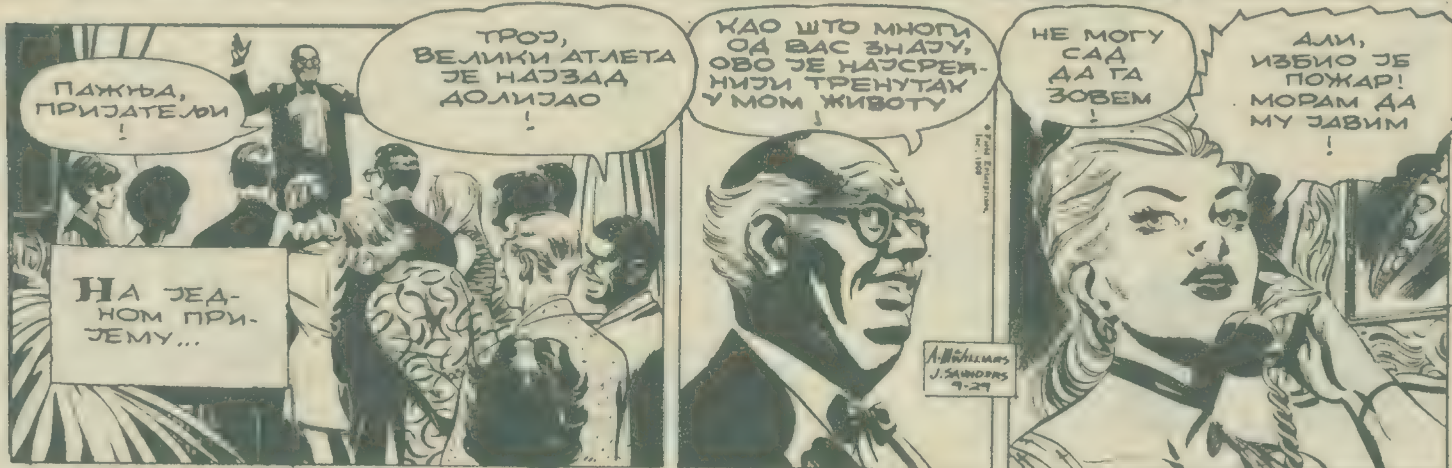
...УВЕК ПОНЕСЕ **KOLOY'S** ЖВАКАЋУ ГУМУ!

BABALU

1357

ЦРНИ РЕПОРТЕР

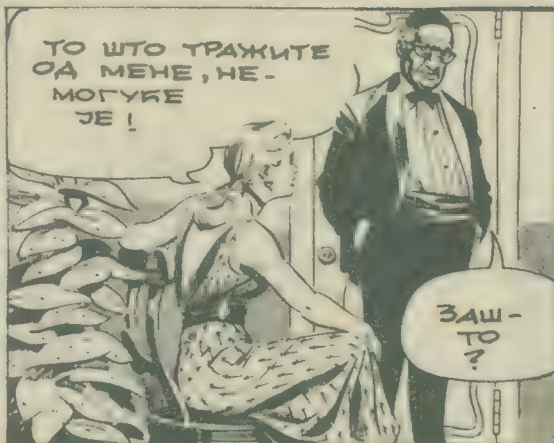

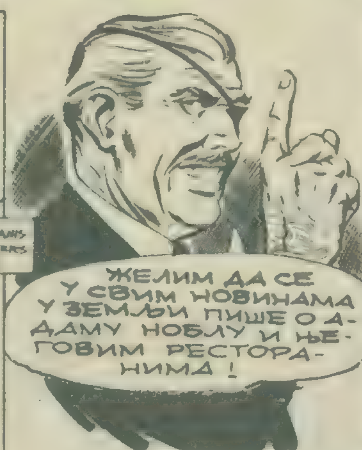
ЦРНИ РЕПОРТЕР

ЦРНИ РЕПОРТЕР

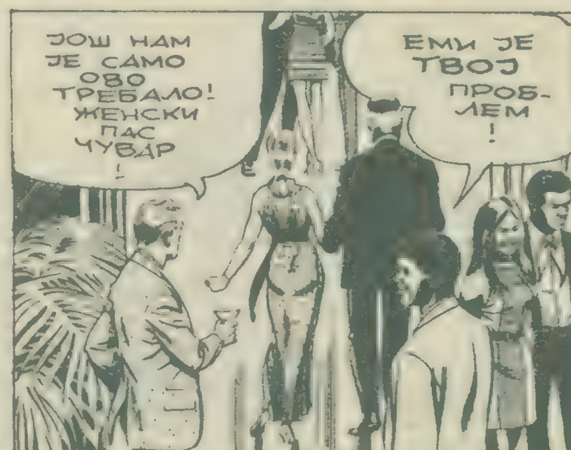

ЦРНИ РЕПОРТЕР

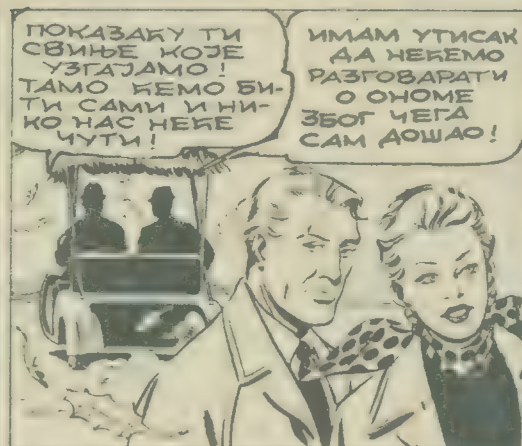

ЦРНИ РЕПОРТЕР

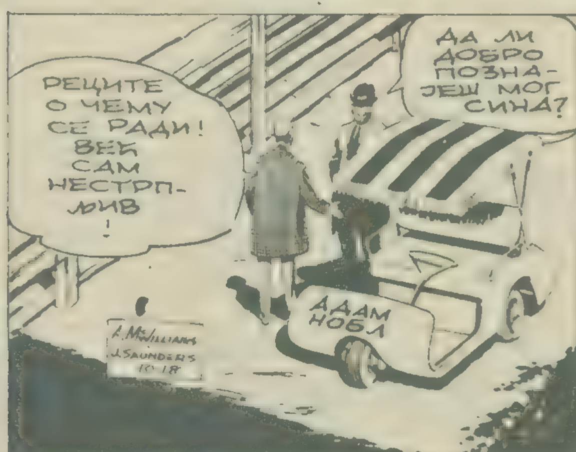

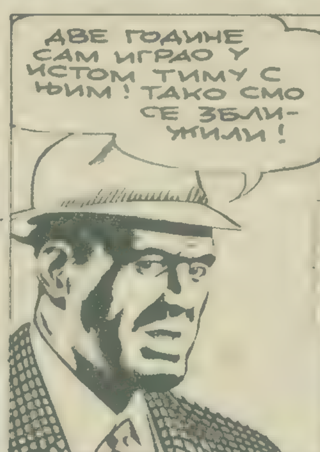

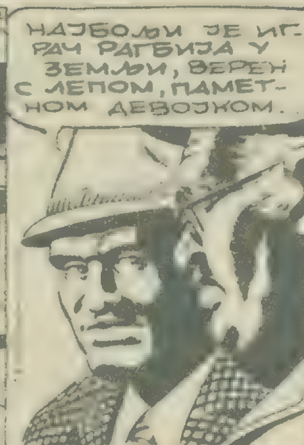

ЦРНИ РЕПОРТЕР

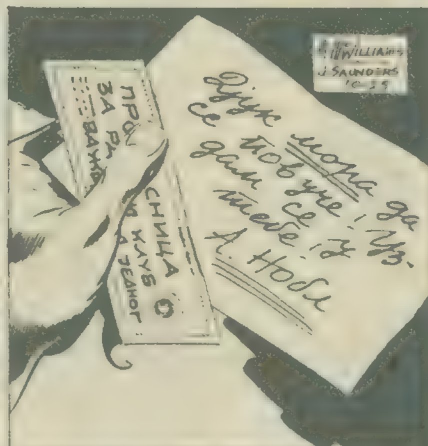

ЦРНИ РЕПОРТЕР

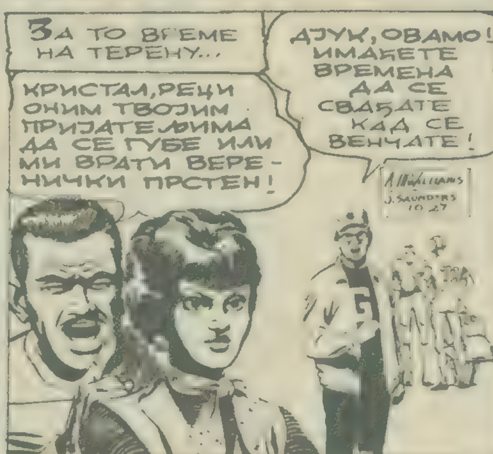

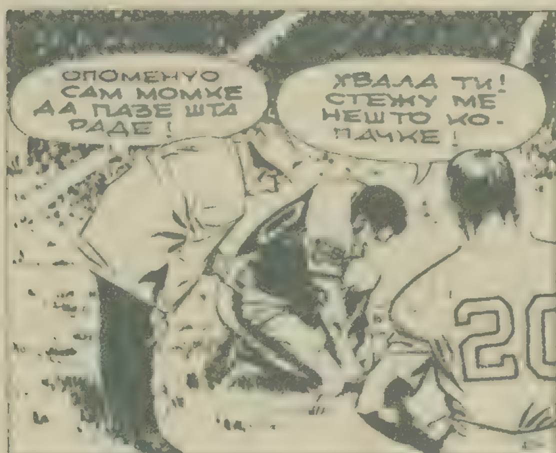

ЦРНИ РЕПОРТЕР

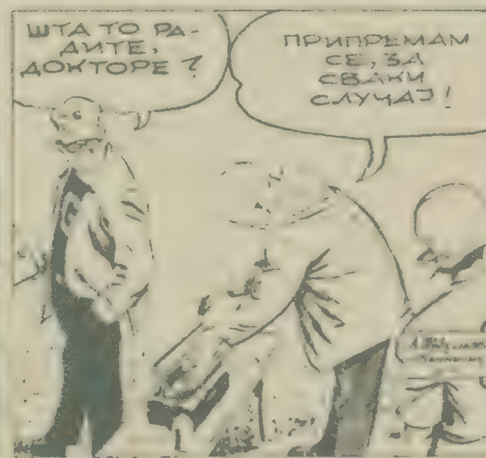

ЦРНИ РЕПОРТЕР

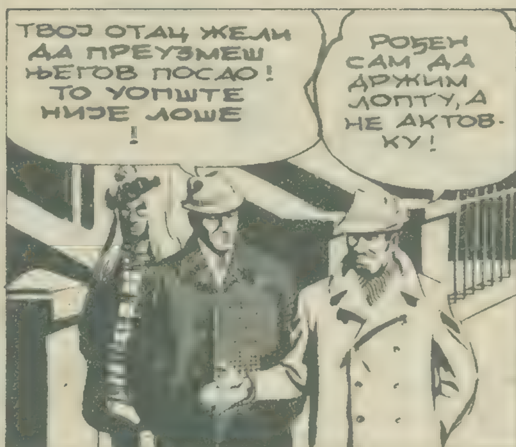

ЦРНИ РЕПОРТЕР

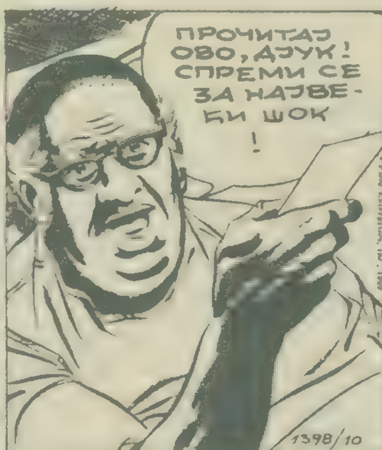

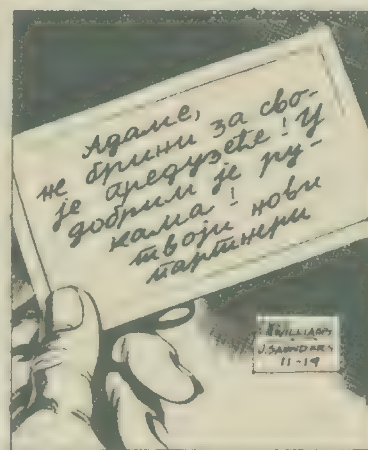

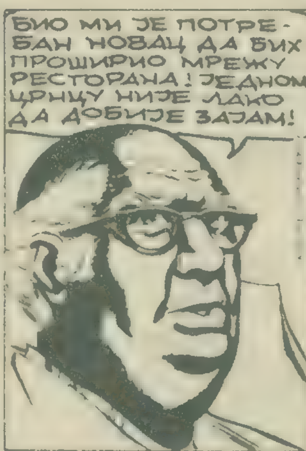
ЦРНИ РЕПОРТЕР

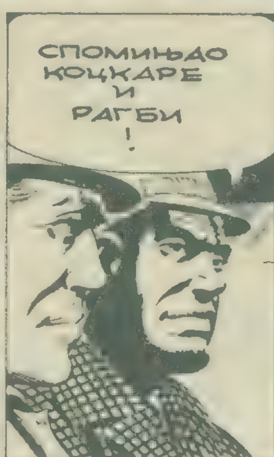
ЦРНИ РЕПОРТЕР

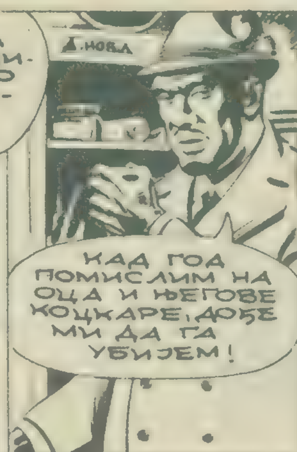
ЦРНИ РЕПОРТЕР

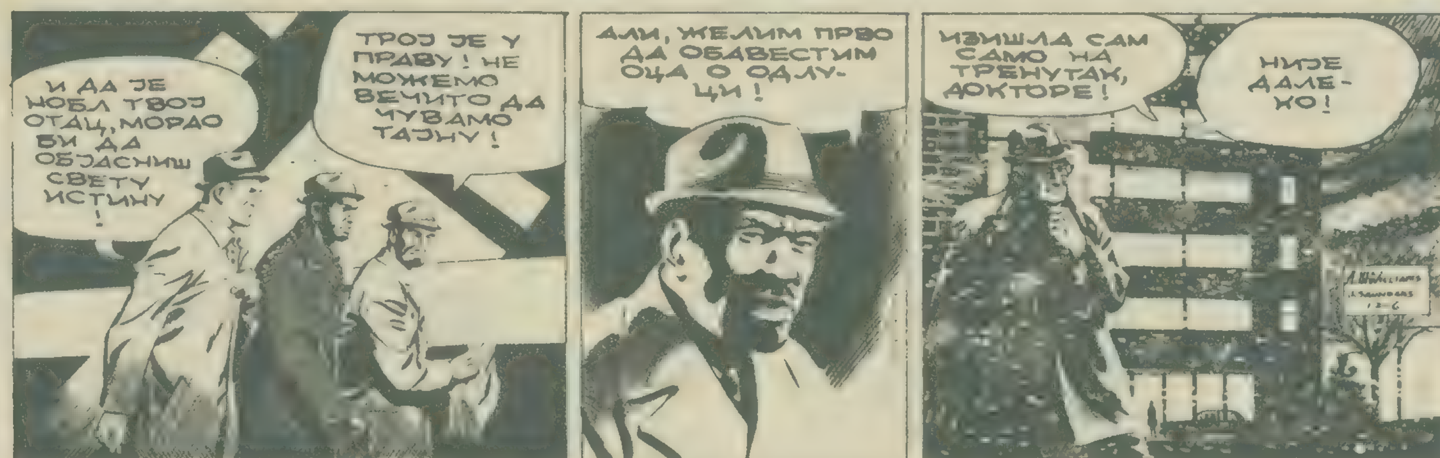

ЦРНИ РЕПОРТЕР

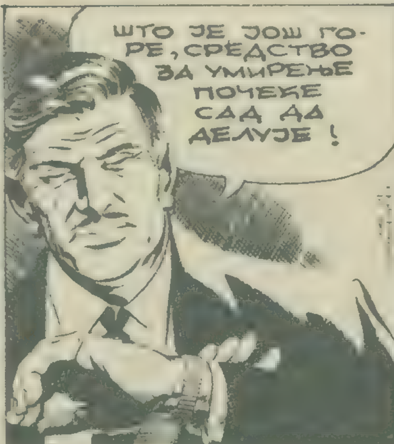

ЦРНИ РЕПОРТЕР

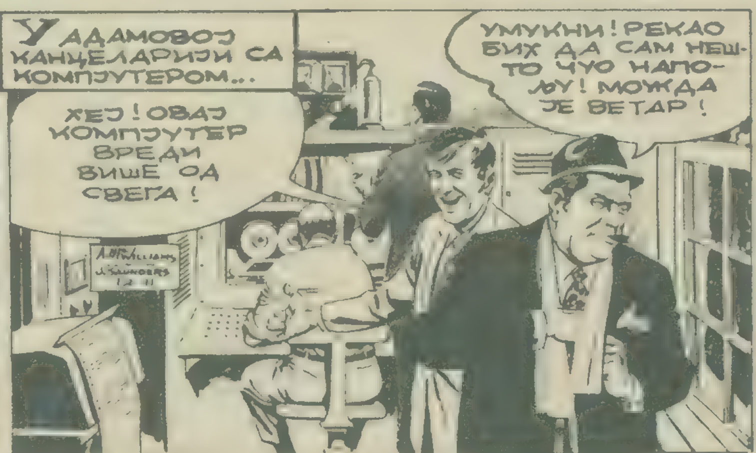

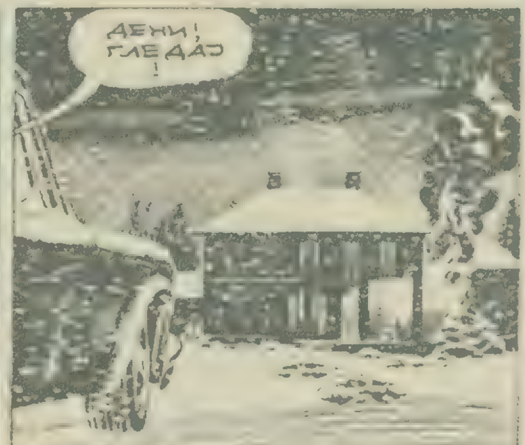

1398/15

ЦРНИ РЕПОРТЕР

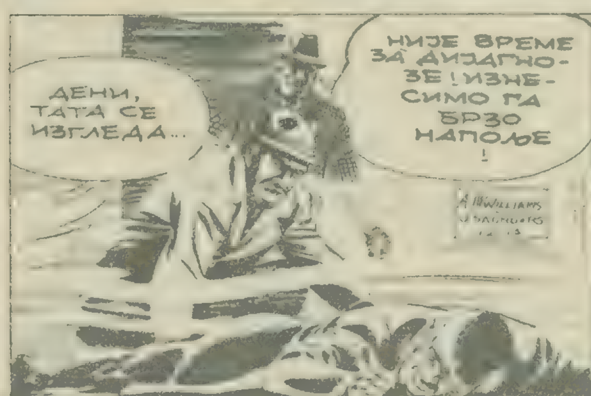

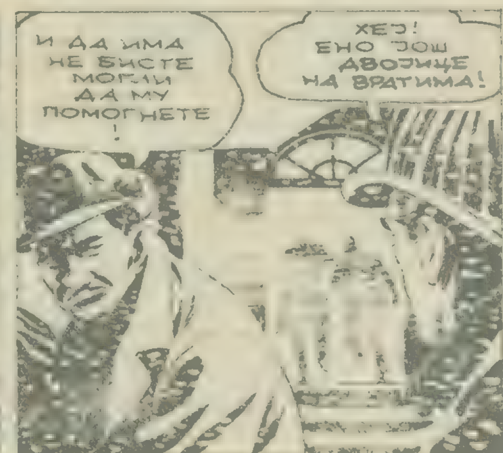

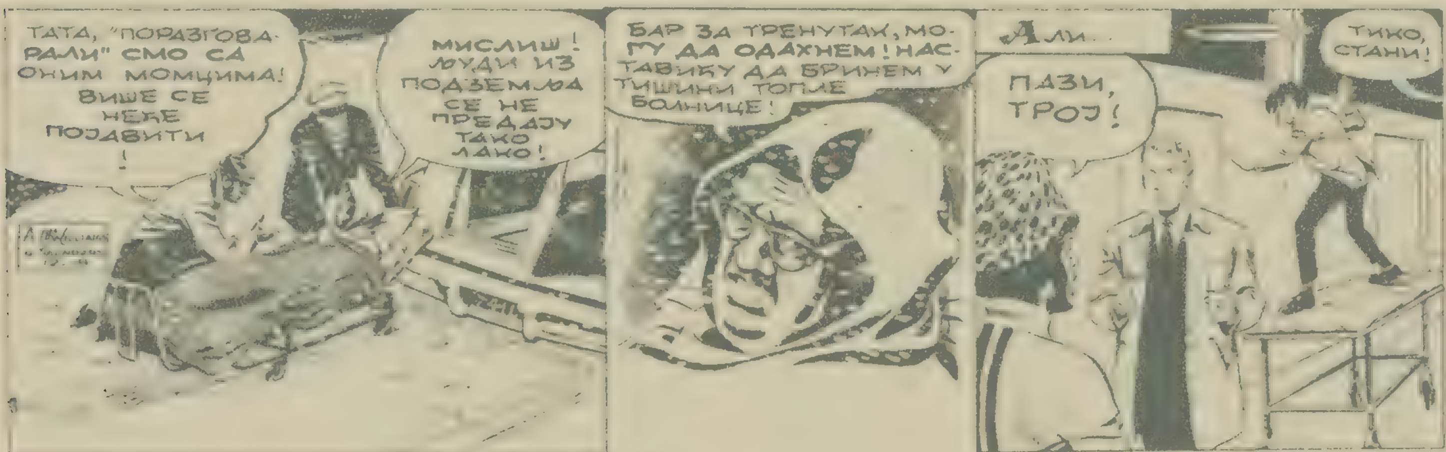

ЦРНИ РЕПОРТЕР

ЦРНИ РЕПОРТЕР

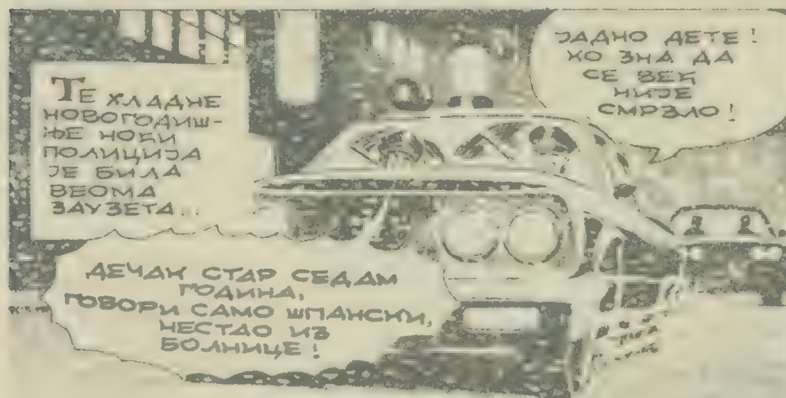

ЦРНИ РЕПОРТЕР

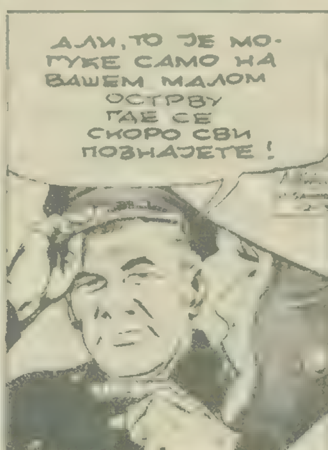

ЦРНИ РЕПОРТЕР

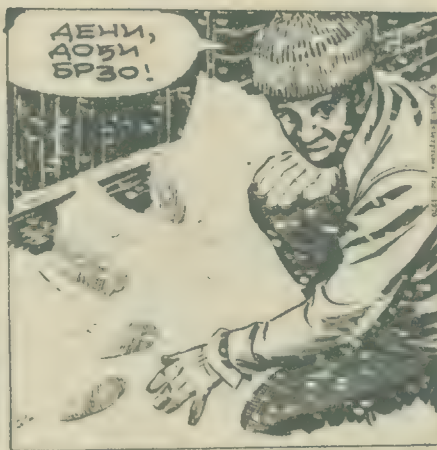

ЦРНИ РЕПОРТЕР

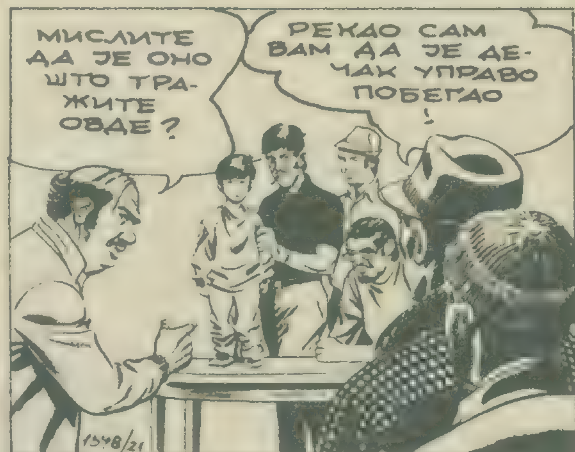

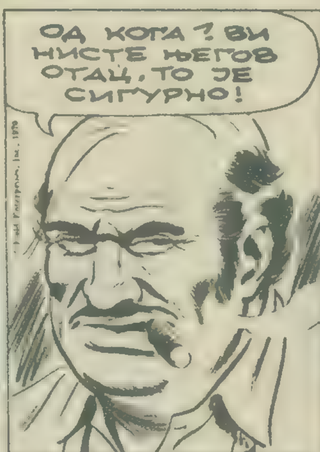

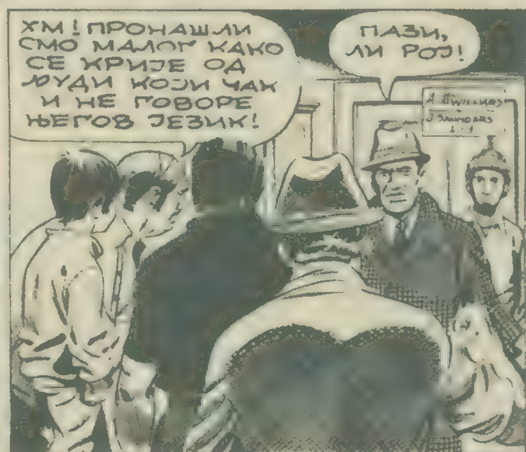

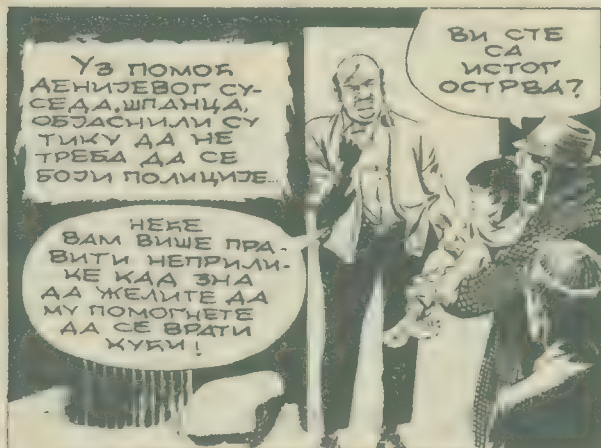

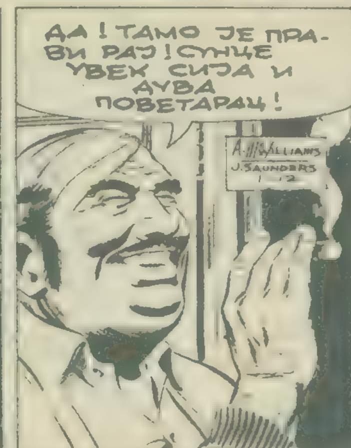
ЦРНИ РЕПОРТЕР

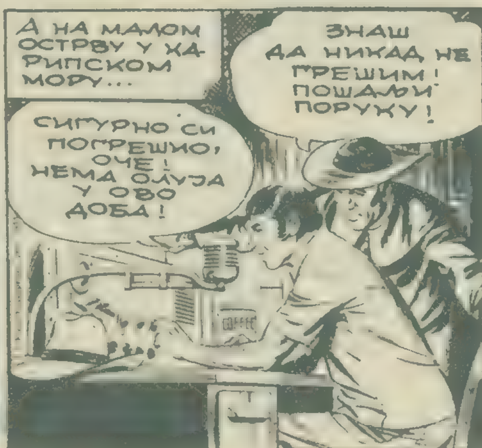

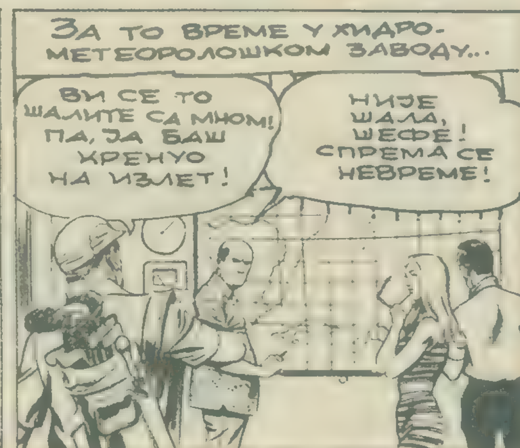

ЦРНИ РЕПОРТЕР

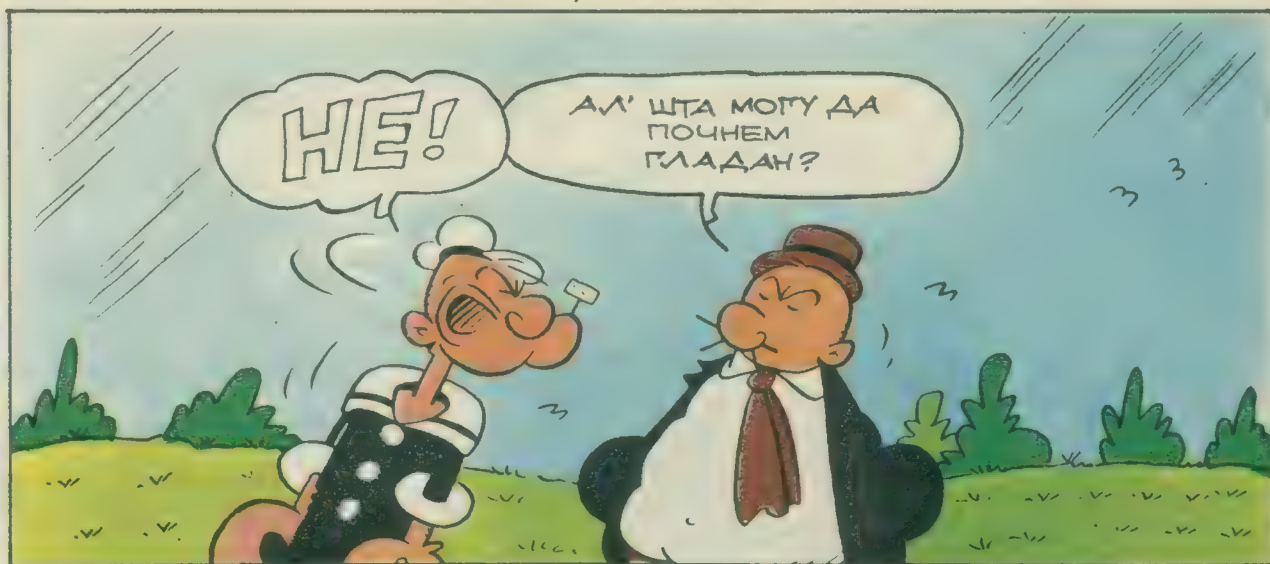

ШАЦА УБАВИЋ: ПОЗИВ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **бегунци**

ПОПАЈ
By Bud Sagendorf

НЕ!
АЛ' ШТА МОГУ ДА ПОЧНЕМ ГЛАДАН?

ТРЕБА ДА СЕ ОКАНЕШ ЖИЦАРЕЊА И НАЂЕШ ПОСАО!
АВАЈ! КАД НЕМАМ НИ ШКОЛЕ НИ ЗАНАТА!

ЗА УЧЕЊЕ НИКАД НИЈЕ КАСНО!
ТАЧНО! АЛИ... ЧОВЕК И ДОК УЧИ МОРА ДА ЈЕДЕ!

ЈА ЋУ ТЕ ПОМАГАТИ ДОК НЕ СТАНЕШ НА НОГЕ!
ДОБРО! ОНДА ЋУ ОДАБРАТИ НЕКО КОРИСНО ЗАНИМАЊЕ!
ХМ?
?
?

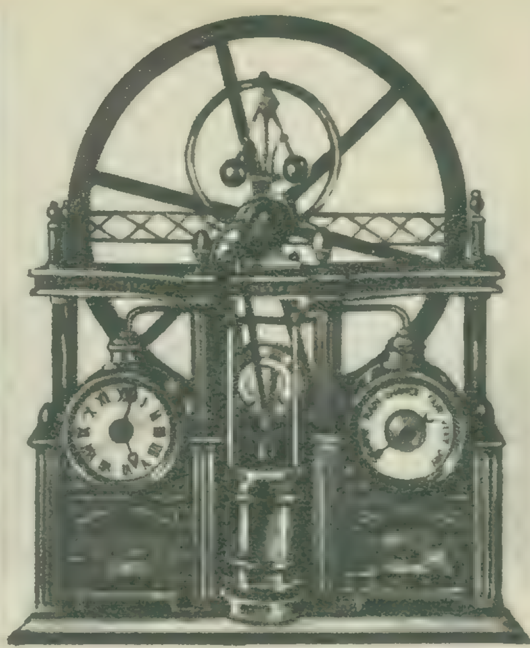

'АЈДЕМО ДА НЕШТО ПОЈЕДЕМО... ДОНЕО САМ ОДЛУКУ!
СЈАЈНО, ПЕРО! ПОНОСИМ СЕ ТОБОМ! А ШТА ЋЕШ ДА БУДЕШ?
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

ХИРУРГ... СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА МОЖДАНУ ХИРУРГИЈУ!
!

ЗАР ТИ, ПРИЈАТЕЉУ, НЕ ПОШТУЈЕШ АМБИЦИЈЕ?
ОН...
ОН ТАЧНО ЗНА ДА ТАКВО ШКОЛОВАЊЕ ТРАЈЕ ГОДИНАМА!
BUD SAGENDORF
7-16
19

Пунећи посуду уједначеним ритмом, вода је подизала пловећи клип са назубљеном полугом која је покретала горњи зупчаник, а са њим и казаљку и показивала време. Овакав водени сат употребљавали су стари Грци и Римљани.

После проналаска парне машине, крајем 19. века, појавио се и нови тип часовника ,веома сложених и доста скупих машинерија. Откуцавање часова стављало је у погон читав низ направа као што су пиштаљке, звонца, термометри, барометри, справе за мерење влажности ваздуха...

ЧАСОВНИЦИ ОД СУНЧАНИХ ДО АТОМСКИХ

ТАЧНО ВРЕМЕ ПО КРИСТАЛУ

ЧИТАВА ЛЕПЕЗА КУЦАЛИЦА И БЕШУМНИХ ШЕТАЛИЦА КРОЗ ДЕЛИЋЕ ВРЕМЕНА, ОСТАВИЛА ЈЕ ХИЉАДАМА ГОДИНА ЗА СОБОМ У ЗЕМЉУ ПОБОДЕН ШТАПИЋ ЧИЈА ЈЕ НАЈКРАЋА СЕНКА НА СУНЦУ ПОКАЗИВАЛА — ПОДНЕ

Деветнаестогодишњи студент Галилео Галилеј (1564—1642) приметио је једног дана необичну појаву у катедрали у Пизи: лустер на плафону љуљао се и осцилације су трајале тачно одређено време. Његова удаљеност на једну или на другу страну од вертикалног положаја, установио је касније познати научник, зависи од убрзања силе Земљине теже. Галилеј је тако открио систем клатна, што ће унети праву револуцију у изради часовника.

Нацрт за први часовник са клатном Галилеј је, болестан и слеп, издиктирао свом сину годину дана пре смрти. По њему ће холандски математичар Кристијан Хајгенс касније конструисати часовник са секундним клатном.

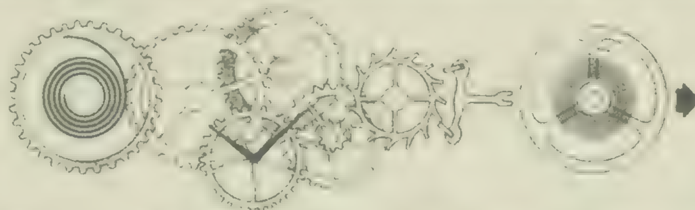
За одређивање тачног времена користи се привидно дневно кретање звезданог неба, а јединица трајања, секунд, заснована је на брзини окретања Земље око своје осе. Свакодневно, на многим опсерваторијама света специјалне службе упоређују прецизне часовнике и брзину обртања Земље и емитују часовне радио-сигнале.

КАД СЕ ЗЕМЉА ОКРЕНЕ

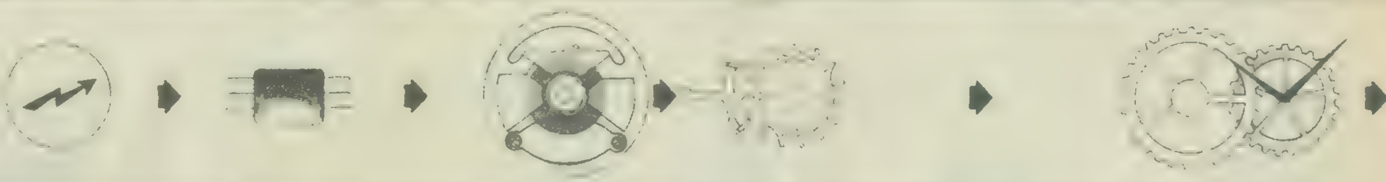
Време данас може да се одреди у милионити део секунда, а почело је опажањима изласка и заласка Сунца (дан и ноћ), правилног обнављања Месечевих мена (седмица), појаве младог месеца (почетак временског интервала — месеца), уласка Сунца у сазвежђе Ваге (почетак године).

Са развојем друштва најмања позната временска јединица, дан, постала је

ОД ФЕДЕРА ДО КВАРЦА

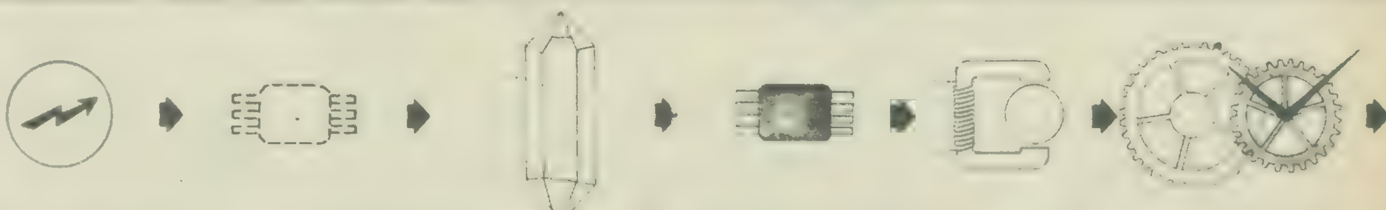
Механички сат код којег је извор енергије спирални федер. Тачност мерења времена зависи од односа њихалице и спирале. Показивач времена — казаљке.

Сат који ради на принципу њихалице. Извор енергије су батерије. То је просто електронско коло. И код овог часовника тачност мерења времена одређена је односом њихалице и спирале. Показивач времена — казаљке.

Шематски приказ једног од првих часовника са резонатором — погон је на батерије, повезане у простом електронском колу. Показивач времена — казаљке.

Кварцни часовник код којег је извор енергије батерија. Она изазива вибрације кварца са којим чини интегрално коло. Показивач времена — казаљке.

Кварцни сат код којег је извор енергије батерија која заједно са кварцом чини интегрисано коло. Показивач времена — електросветлеће диоде или течни кристал.

исувише велика. Зато се човек довијао да је подели и измери — измислио је сунчани часовник, па пешчани. водени, затим разне механичке направе, користио свеће, уљане лампе, чак и пару. А онда је откривено клатно чија је функција условљена поделом времена, такозваном великом и малом. Окретање Земље у склопу Сунчевог система научници су назвали великом (година), а окретање Земље око своје замишљене осе малом поделом (дан).

Пошто су решени проблеми око поделе времена и њиховог механизма, конструктори су почели да усавршавају механичке сатове које је требало учинити не само прецизнијим него и приступачним што већем броју људи.

ЕКРАН НА РУЦИ

Механички часовници састоје се од **погонског механизма** (код стојећих и висећих то је обично тежина обешеног тега, а код џепних и ручних еластична сила навијене челичне опруге), **преносног уређаја** (осовине, зупчани точкови и мали зупчаници који окретање преносе на веће зупчанике), **ходног регулатора** (својим једноликим периодичним клаћењем омогућује једнолико кретање сатног механизма; код стабилних часовника то је клатно, а код ручних и џепних спирална опруга која се ритмички стеже и растеже), **запињача** (периодичност ходног регулатора она предаје погонско-преносном механизму) и **бројчаника.** Произвођачи их стално усавршавају и многи, поред тога што веома прецизно показују време, имају аутоматско навијање, уграђене штоперице, светлеће скале... Међутим, дошли су још савршенији који су, по неким тврђењима, бољи 20 до 50 пута!

Уместо класичног механизма, у такозвани кварцни сат уграђују се резонатори који се састоје — од кристала кварца (плочица, штапић, кружни прстен).

Овај минерал, један од најраспрострањенијих на земљи, под утицајем електричних импулса даје уједначене вибрације: у једном секунду може да направи хиљаду до 10 милиона титраја! У кварцни часовник уграђују се кристали кварца који имају 32.768 вибрација у секунди.

Велику моћ вибрирања уочио је још 1880. године Пјер Кири, па се њему приписује заслуга за проналазак кварцног часовника који данас чини читаву породицу: **кварцни часовник са казаљкама — аналогик** (има интегрални круг, кристал кварца и батерије; време показује казаљком као механички сатови), **кварцни часовник са светлећим диодама** (дигитални сат код којег се време на екрану показује притиском на дугме, при чему троши доста енергије), **кварцни часовник са текућим кристалом** (ово је најновије откриће). Екран овог часовника чине два стакла између којих се налази слој текућег кристала дебео око два хиљадита дела милиметра. Једно стакло је покривено кондукционим материјалом који проводи струју, док друго мора да буде потпуно провидно како би на њему могле да се читају бројке које се иначе добијају стављањем молекула текућих кристала у одређене системе, попут регуларних кристалних мрежа.

Као што су у давна времена на кулама, обично у средишњим деловима насеља, постављани гломазни механички часовници који су могли не само да се виде, већ и надалеко да се чују, тако се данас у градовима, на јавним местима и у фабрикама постављају — бешумни електрични на струју или на батерије. Помоћу осцилаторног електричног кола фреквенције време се мери осцилацијама кристала.

Али, и од најтачнијих постоје тачнији — атомски часовници чији регулатор чине осцилације молекула.

НИРНБЕРШКО ЈАЈЕ

Верује се да су први часовник измислили Сумери пре 7 хиљада година. Тај њихов проналазак функционисао је на сунцу кад се у земљу или неку другу равну површину пободе штап. Најкраћа сенка коју је Сунце бацало означавала је подне.

Други, нешто каснији проналазак приписује се старим Египћанима. Они су се досетили да време мере помоћу направе састављене од две посуде међусобно спојене малим отвором кроз који је, полако и наизменично, из једне у другу истицао песак. Ноћу, кад сунчани сат није био ни од какве користи, ову направу, клепсидру, користили су касније и стари Грци и Римљани. Количина истеклог песка или воде у римском Сенату је означена кад једном говорнику истиче време одређено за говор.

Око 50. године у Риму је израђен много савршенији часовник на воду са фигурицом и стакленим цилиндром: како се ниво воде у њему смањивао, тако се фигурица спуштала и означавала часове угравиране на стакленом цилиндру.

Помоћу сунца, воде и песка људи ће мерити време кроз дуги низ столећа. У средњем веку за ову сврху користиће и уљане лампе и свеће са подеоцима, изум који се приписује енглеском краљу Алфреду Великом. Иако је био више украс и извор светлости, време се по њему мерило све до 1700. године.

Механички часовници први пут се помињу око 1300. године у Дантеовој „Божанственој комедији". Били су то часовници великих димензија и уграђивани су на торњеве или звонике цркава, а радили су, углавном, на принципу тега: време је регулисано успореним спуштањем тега који је покретао точкове механизма и казаљке.

Први механички часовници који су могли да се носе конструисани су око 1500. године. Сматра се да је десет година касније, Немац Питер Хенлајн израдио први џепни часовник „Нирнбершко јаје", џепни часовник јајастог облика, дуго је био најчувенији мерач времена ове врсте. А онда је откривено клатно са којим ће отпочети нова епоха часовника.

Р. ГЕК
МАЈСТОР
У КУЋИ

МАЈСТОР У КУЋИ

РОЛАНД ГЕК

ВУК КАРАЏИЋ · БЕОГРАД

Уштедите време и новац

СТО ЗАНАТА
У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ
„МАЈСТОР У КУЋИ"

ПОРОДИЧНИ СЕРВИС ЗА СВЕ ПОПРАВКЕ ИЗ САДРЖАЈА

- Оправке на водоводним инсталацијама
- Како се рукује бојама и лаковима
- Вештина постављања тапета
- Завесе и застори
- Пресвлачење и тапацирање намештаја
- Све о бравама и кључевима
- Радови на подовима
- Руковање струјом
- Грејање
- Радови на моторном возилу

Књига је у репрезентативној опреми, садржи 448 страна, више од 1000 двобојних слика и 145 фотографија.
ЦЕНА КЊИГЕ ЈЕ 200. — динара

Купци из Београда књигу могу подићи сваког радног дана до 15 часова у предузећу „Вук Караџић", Београд, Краљевића Марка 9. Тел. 620-371, а можете је купити и у нашим представништвима у Новом Саду — Лазе Костића 22, тел. 20-339; Сарајеву — Симе Милутиновића 10, тел. 22-773; Светозареву — Славка Ђурђевић б. б. згр. Б-3, тел. 23-313; и у Загребу — Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

Издавачка
радна организација
„ВУК КАРАЏИЋ"
11001 Београд, Краљевића Марка 9

ПОРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу „МАЈСТОР У КУЋИ" по цени од 200 — динара
ЗА ГОТОВО-ПОУЗЕЋЕМ са попустом од 10% (плаћање поштару приликом пријема књиге)
НА ОТПЛАТУ по цени од 200 — динара, који ћу износ исплатити у 2 редовне месечне рате почев од ______
197___ године
Рате ћу уплаћивати редовно по пријему књиге, рачуна и уплатница
(Непотребно прецртати)
У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду

Презиме, име и очево име ______

Место, дан, месец и година рођења ______

Занимање ______

Поштански број и место ______

Адреса стана ______

Назив и адреса радне организације ______

Овера о запослењу за купце на отплату

______
(печат и потпис овлашћеног лица)

Купац
______
(Својеручни потпис купца)

Бр. л. к. ______ издате од Суп-а ______

Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије

ЦЕО СВЕТ У ПАУКОВОЈ МРЕЖИ

ЗЛОГЛАСНА »ЦРНА УДОВИЦА« КОЈА ЈЕ ВРЛО ЧЕСТА И КОД НАС КАО ДА ЈЕ У СВОЈЕ ШАРЕНО ТЕЛО СКУПИЛА САВ ОТРОВ И ЉУТИНУ СВИХ СВОЈИХ СРОДНИКА.

ЗА РУЧАК-СУПРУГ!

Било је врело августовско поподне ове године кад је Јозо Матијевић из околине Сплита узео косу и пошао у башту да покоси већ високо израстао коров. Непун час касније, не слутећи да ће тај дан памтити заувек, повраћао је у лекарској амбуланти, црвен у лицу и с јаком главобољом. Старији, искусан лекар, чим је прегледао поцрвенели лист на десној Јозиној нози, без двоумљења је утврдио да је овог човека угризла надалеко позната и озлоглашена — црна удовица, нарочита врста паука која је на нашем поднебљу раширена од северне Истре до јужне Македоније.

КАД ЈЕ БОГИЊА ЉУБОМОРНА

О њој, црној удовици, људи су исплели праве бајке у којима има много претеривања, али и доста истине. Јер, ова врста паука, код нас и те како честа, по статистици — опаснија је од многих змија и свих отровних инсеката. На жалост, народна приповедања и бојазан и научна испитивања често се поклапају, чак у детаље: црна удовица није житељ само далеких, тропских предела нити је плод маште писаца пустоловних романа. Ово чудесно створење је ту, поред нас. Али, готово ништа мање нису опасни ни њени многобројни сродници, сви од око 30 хиљада врста паукова.

То су заиста чудне животињице које су због свог необичног начина живота и ореола тајанствености попут њихове мреже исплетене око њих ушле у многобројне приче, песме, митове и веровања. Паукове су прогонили и прогоне свим средствима, док научници вапију да се не убијају и поштеде. Да ли је упозорење стручњака заиста оправдано?

По научној подели, паукови и њихови сродници сврстани су у класу Arachnida, а ово стручно име добили су на необичан начин.

Наиме, по старогрчкој митологији, у Колофону, граду чувеном по пурпурној боји, живела је принцеза Арахна, тако вешта ткаља да се по сложености и лепоти ових рукотворина с њом није могла упоредити чак ни богиња Атина. Према једној верзији ове легенде, када су Атини показали прекривач у који је Арахна уткала љубавне сцене са Олимпа, богиња га је дуго и пажљиво разгледала на би ли пронашла грешку. Али, како није могла ништа да му замери, бесно га је поцепала и љутито појурила Арахни. Угледавши је, девојка се успне на разбој. Истог тренутка богиња је претвори у паука, инсекта којег је највише мрзела, а предиво у паучину. Тако је, према митологији, настао паук.

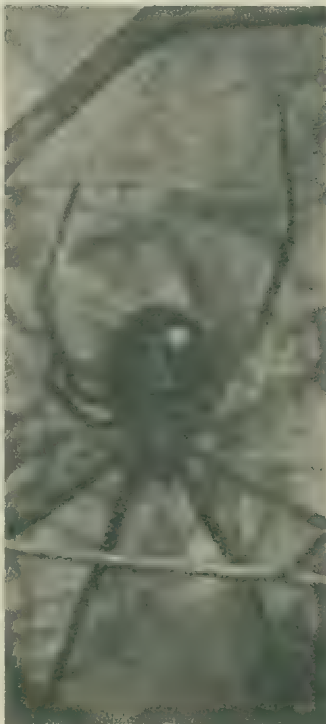
Тешко је пронаћи део Земљине кугле где бар један кутак није прекривен чувеном пауковом мрежом.

Чарлс Дарвин је пронашао паукове чак и близу екватора усред Атлантика, на удаљеној, изолованој гомили стења, на пола пута између Африке и Јужне Америке. Британски научник Томас Савори пронашао је паукове који скачу вукући своје нити на висини од 6.656 метара, на Маунт Евересту, преко 1.200 метара изнад највише границе вегетације и без другог животињског света. Научник је утврдио да се ови паукови алпинисти одржавају у животу на чудан и заиста страшан начин: канабализмом. Познато је, наиме, да је код многих врста паукова раширена појава да женка, која је по правилу увек већа и јача, свог мужјака поједе одмах после оплођења.

ПТИЦА У МРЕЖИ

И ова нагонска особина сигурно је учинила много да се о величини паукова, чврстини њихових мрежа и отрову који излевају у жртву широм света приповеда са великом дозом претеривања. Међутим, савремена наука је утврдила да древне приче и страх нису увек претеривања нити су без основа. Јер, заиста постоје паукови који у своје мреже могу да ухвате чак и птицу или веверицу, док против њиховог отрова лека — нема.

Код нас је, наравно, најотровнија већ поменута црна удовица. Добила је ово необично име, које је постало оличење зла, јер готово цео живот проведе без мужјака. Одмах после тренутка кад се побрину да остави потомка, несрећни мушкарац завршава у желуцу своје супруге.

Од уједа црне удовице понекад се и — умире.

Црну удовицу, која је дугачка од 2 до 3,5 сантиметара а мужјак само 6 милиметара и чије научно име гласи Larodectus mactans, није тешко препознати међу свим другим врстама паукова и инсеката. Заиста је црна и има три пара ногу, као и сви паукови, али се све јединке међусобно разликују по црвеним, жутим или наранџастим пегама на леђима. И као код неких других врста животиња, код ових паукова отровна је и уједа само женка, али тако жестоко као да је у своје иначе меко тело и једва видљива уста сабрала отров свих својих сродника.

И док је црна удовица овако нечувен глас стекла по свом отрову, који у изузетним случајевима може бити и смртоносан, неки други паукови су прави уметници за плетење мрежа и врхунски акробати на њиховим нитима.

По хемијском саставу паучина је врло слична свили, али се по чврстини и еластичности може мерити са челичном жицом једнаке дебљине. Код неких врста паукова испуштање и употреба ове свиленкасте нити природа је довела до савршенства и ретко се шта у целокупном животињском царству може по необичности и правилности поредити са пауковом мрежом. Није онда ни чудно што су многи научници и у најзабаченијим деловима света готово цео свој живот испитивали паукове и њихове мреже, страдајући каткад и сами од уједа ових животиња.

НИШАН ОД ПАУЧИНЕ

Паук задивљујуће вешто управља нарочитим жлездама за излучивање паучине. Међутим, ниједан паук никада не излучује само једну нит, увек исте дебљине и облика — сваки иза себе оставља три или четири различите врсте нити које излазе кроз цеви разног облика.

Један производ је чврсто суво влакно којим паук тка потку мреже тако да се по тим нитима може брзо кретати, а да му се ноге не лепе. Сасвим другачија је изузетно лепљива и еластична нит коју паук користи за спиралу кружне мреже, врло вешто сачињене лепљиве замке за већину инсеката. Најфинија је нит коју паук испушта да би се спустио. Пречник ових влакана је увек исти и на њега не утичу промене у температури и влажности ваздуха, па су због тог веома тражена — за телескопске нишанске справе.

Али, ма колико да су паукови у околини свих људи омражени и непожељни, научници су непобитно утврдили да су они пре свега корисни, и то највише за самог човека. Јер, паукови у своје мреже ухвате милионе и милионе уистину штетних и опасних инсеката и због тога их не би требало прогонити. Својом бројношћу и тако нарочитим начином живота они и те како утичу да биолошка равнотежа буде заиста равнотежа.

И. Лончар

КАКО СУ РАЗБОЈНИЦИ ИЗГУБИЛИ РАЈ

ГУСАР ЗА

ИМАЈУЋИ НА УМУ ПОСЛОВИЦУ »ПОТРЕБАН ЈЕ ЛОПОВ ДА БИ СЕ УХВАТИО ЛОПОВ«, ПРЕДСТАВНИЦИ ЕНГЛЕСКЕ КРУНЕ ОДУШЕВЉЕНО СУ ПРИХВАТИЛИ ПРЕДЛОГ ДА СВЕ РАЗУЗДАНИЈЕ ПИРАТЕ И НЕПОДНОШЉИВО СТАЊЕ НА БАХАМСКИМ ОСТРВИМА СРЕДИ ВУДС РОЏЕРС.

Ако и гусари имају свој рај — онда су, у првим годинама 18. века, за њих то била Бахамска острва. Сви покушаји енглеске владе да дрске морске разбојнике некако доведе у ред пропадали су, а лоповска братија се множила и несметано харала и пљачкала све бродове који би им се наш-

РЕД И ЗАКОН

ли на путу. Ни на копну стање није било ништа боље — пиратски терор држао је острвљане у сталном страху од неизвесности.

Ако је уопште постојало решење, могао га је донети само неко довољно храбар и упоран и што је најважније — лукав. Највише је обећавао човек који га је и понудио: Вудс Роџерс, рођен 1671. године у енглеском граду Пулу у Дорсету. Сви су га знали као одличног поморца и врло успешног трговца. Знало се и за то да назвати Роџерса гусаром не би било баш далеко од истине.

Роџерсов лов у мутном почео је 1708. године пошто су, негде усред Атлантика, гусари пресрели и заробили неколико његових бродова. Разљућени и осиромашени трговац кренуо је тада на трогодишње крстарење у којем је успео више него да надокнади оно што му је отето.

Његово име запамтили су поморци које је тих година пут навео кроз Гајакалски залив или у близини било којег дела еквадорске обале. Читавом богатству у сребру и другим драгоценостима, Роџерс је, на повратном путовању у Енглеску, прикључио и баснословни плен са једне шпанске галије.

ПОМИЛОВАЊЕ

Када је 1718. године овај предузимљиви морепловац поднео влади своје предлоге за развој и заштиту Бахамских острва, очајни представници енглеске круне прихватили су их без тренутка оклевања.

Шестог фебруара 1718. године Џорџ I именовао је Роџерса „Гувернером и главним заповедником Наших Бахамских острва“. Крајем јула новоименовани гувернер стигао је у Насау. Са собом је носио и краљевском руком потписано помиловање за све гусаре који пристану да се одрекну дотадашњег начина живота.

Четири стотине њих одлучило је да је дошло време да промене животни позив. Оних, пак, над којима дражи дотадашњег заната нису изгубиле своју моћ, било је ипак много више. Верни својој пиратској природи, они су у журби напустили карипске воде у потрази за новим упориштима дуж америчке обале.

Један од тих непокорних звао се Чарлс Вејн, а од браће по занимању издвајао се само по томе што је био дрзак чак и за гусара. Он је новом гувернеру написао писмо у коме прихвата помиловање, али под условом да му остане све што је пљачкањем стекао.

Роџерс је, наравно, одбио. Вејн је, ништа мање неочекивано, покушао да за освету уништи један од гувернерових бродова. Иако тешко оштећен Вејновим нападом, једрењак је успео да побегне.

То исто пошло је за руком и Вејну. Док се на главном јарболу вијорила црна гусарска застава са мртвачком главом, непокорни гусар испалио је и последњу, пркосну салву и исепловио ка отвореној пучини.

Први задатак новог гувернера био је да покуша да заведе било какав ред у дугогодишњи хаос. Роџерс је почео са оправкама на готово разрушеној градској тврђави. Утврђење је ускоро добило и топове, а неколико месеци касније, уместо разрованих и тешко проходних, острво су прошарали добри путеви.

За релативно кратко време Насау је личио на град у коме може да се живи, а после година напетости и страха, његови становници коначно су одахнули.

Али гусари нису били спремни да тако лако забораве своје некадашње царство. Чак су се и међу онима што су прихватили помиловање појавили многи којима нови живот није пријао. Под окриљем ноћи групице незадовољника крале су чамце и исплољавале ка пучини у сусрет својим некадашњим ортацима и узбуђењима пређашњег живота.

Да би некако зауставио осипање броја закону оданих острвљана, Роџерс је одлучио да непослушне казни. Новембра 1718. године три ухваћена бегунца изведена су пред суд. Месец дана касније слово закона сручило се на главе још десеторице њихових следбеника. Сви су доживели исту судбину. Погубљени су.

Оних две хиљаде гусара, колико их је још пловило Карипским морем, извукло је из читавог догађаја одговарајуће закључке: држали су се далеко од обале Бахама.

ПРЕКИПЕЛО ЧАК И — ПИРАТИМА

За три године, колико је Вудс провео као гувернер на острвима, влада из Лондона није одговорила ни на једно његово писмо. Све његове молбе да му се пошаљу неопходне залихе муниције, новац и војна појачања као да су одлазиле на погрешну адресу.

Када је стање достигло критичну тачку, а Роџерс већ потрошио и последње од сопствених пара, заборављени поданик кренуо је у домовину да лично среди рачуне. Августа 1721. стигао је у Бристол и одмах затражио да му се из државне благајне исплати сума утрошена за вођење колоније. Чак и када су долазили из његових уста — за захтеве нико није хтео да чује.

Два месеца касније, у октобру, Роџерс се обрео у — затвору. Због дугова, гласило је службено објашњење незахвалне владе. Острва су тако добила новог гувернера, неког Џорџа Финија кога нико никада не би запамтио, барем што се заслуга тиче, да за седам година, колико је његово управљање трајало, није тако ревносно поткрадао све и свакога, да су се на крају побунили чак и — гусари.

Хиљаде тужби стизало је са острва у престоницу, па су се краљ и његови саветодавци још једном нашли пред старим проблемом — потпуним безакоњем у далекој колонији.

И овога пута спасао их је Роџерс. Августа 1729. становници Насауа дочекали су човека који им је већ био гувернер. Искуством поучени Роџерс одлучио је да терет управе подели са двадесет четворицом угледних грађана. На његову несрећу, међу њима се налазио и човек који није могао да га поднесе.

Тај Џон Колбрук толико је загорчавао живот Роџерсу да је овај, после две године стрпљивог подношења смицалица и превара, на крају био принуђен да га ухапси и пошаље натраг у Енглеску.

Колбрук своју мржњу није могао да заборави ни када га је читав океан делио од Роџерса. Неуморно је сплеткарио, а његове лажи су изгледа наишле на плодно тле. Сада је влада непрекидно слала ноте гувернеру. Сталне и неосноване критике и проблеми које је за собом оставио Фини вероватно су допринели изненадној смрти Вудса Роџерса.

НЕПОЧИН

Збирка приповедака Васка Попе „Непочин поље“ инспирисала је двадесет седмогодишњег ИСМЕТА КУРТОВИЋА да својој новој групи да име НЕПОЧИН. Овај назив који значи „без починка“, „никад миран“, сасвим одговара немирном и несталном духу овог композитора, гитаристе, флаутисте, певача... „Ја у себи носим неки немир, али није то незадовољство са собом или људима око себе, већ жеља да стварам нешто ново и другачије од других, да се изборим за ову своју музику и стално се доказујем“ — каже Исмет.

Многи се сигурно сећају овог младића из групе ДРУГИ НАЧИН. Из овог састава, с Исметом је кренуо и ХАЛИЛ МЕКИЋ (соло-гитариста, композитор и аранжер). Њих двојица представљају један уиграни тандем који је наставио оно што је започето у ДРУГОМ НАЧИНУ, али је донео и много новог. Остали чланови састава НЕПОЧИН су: ДАМИР ШОБЕТИЋ (инструменти с клавијатурама), БОЖО ИЛИЋ (други бас) и БРАНКО КНЕЖЕВИЋ (бубњеви).

Почетком септембра у продаји се појавила прва ЛП плоча НЕПОЧИНА „Свијет по којем газим“. Игор Кордељ, дизајнер, одлично је опремио омот дуплог албума на којем су текстови и композиције ликовно представљени. Унутра се чак налази и један стрип. Игор нам цртежом прича о свету по којем газимо, о отуђеним људима које море многе бриге. Судар генерација симболично је представљен сударом аутомобила и коњаника. Људи су ту усамљени и незаинтересовани за оно што се догађа око њих. Једна позоришна представа одиграва се на улици, али људи пролазе поред ње и не примећују је. У другом углу омота је дечак поштеђен проблема старијих, безбрижан и неискварен, али он се игра аутомобилом што значи да и њега чека судбина одраслих. Из овог круга мрачних и незаинтересованих лица излази један човек који стоји усправно. Он скида маску с лица јер хоће да живи боље и „Стопа за стопом“ иде у „Нови дан“. Ово су и називи композиција које говоре о проблемима урбане средине, пријатељству, усамљености...

Оно што посебно импресионира је рад ове групе. У стварању нове плоче, компоновању, писању текстова и читавом оном раду који се не види на концерту или на већ готовој плочи, а битан је за општи утисак и изглед, делује једна екипа од 20–30 људи која живи као једна породица. НЕПОЧИН је промовисао своју прву ЛП плочу у позоришту „Двориште“ у Београду. Тада се Исмет Куртовић појавио и као глумац у представи Петра Зеца „Па, ти не умеш да се волиш“, за коју је овај загребачки композитор и певач написао и музику.

На ЛП плочи су се нашле и ове композиције: „Свијет по којем газим“ „Рок пајаци“, „Жена неуморна хода“, „Чекати мој хит“, „О томе ћу пјевати у некој новој пјесми“ и „Бескрајна тама ноћи“. Ова последња композиција наћи ће се и на синглу. Текстове су написали Гојко Добровић, Давор Алачевић и Оља Добровић и они чине једну целину са мелодијом. „Ја не желим да припадам ниједном правцу. Рок ми је драг јер је он део мог живота, одрастао сам у тој атмосфери. Али, ми свирамо ангажовани рок, чиме смо отишли даље у досадашњем музичком развоју“ — каже Исмет који се тренутно налази на одслужењу војног рока. Група за све ово време није престајала с радом, тако да већ има спреман материјал за другу ЛП плочу.

Адреса: Група НЕПОЧИН, [illegible] 10, Загреб.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

СТОПА ЗА СТОПОМ

Музика: Исмет Куртовић
Текст: Гојко Бјелац
Изводи: НЕПОЧИН

Стопа за стопом
све већа парада
од шашаве жеље
до људског пада,
од наивна момка
до екстра јунака.

Сан као сан
јер сан је сламка
тој пустој лажи
скупоцјена варка
зато одбацујем маску
да умре сама.

Пружам руку топлу
пријатељу свом
и кажем,
нисам више сноб и пјесму
никад пјеват' нећу ја
о паду човјека и сна.

Ја још у новинама читам
да неки живе као пси,
свијетом играју играчи
ја не глумим као ТИ.
Јако је пролазна глума!
О јако!
У нови дан крени
са мном ти...

Прошле су три године од када је изишла последња плоча групе ХУ (The Who by Numbers«. У међувремену се много писало о проблемима састава, највише о сукобу међу члановима око одржавања концерата. Пит Таузент, гитариста, композитор и вођа групе, категорично одбија сваку турнеју. Остали, међутим, желе да наступају и то је изазвало горка пребацивања са обе стране. Између певача Роџера Далтрија и Пита дошло је чак до оштрог сукоба и мало је недостајало па да се група разиђе. Сада су се духови смирили и састав је поново у пуном залету. Снимили су нову плочу, документарни филм о себи, а сада снимају играни филм „Квадрофонија“, назван по њиховој истоименој плочи из 1972. године.

Нови албум који је управо изишао зове се „Ко си ти“ (»Who Are You«). Приметно је враћање на звук који је група имала у почетку своје каријере. Песме су краће, а изостављене су компликоване оркестрације којима су обиловале њихове две последње плоче. Та промена није случајна. Пит је од самог почетка био велики поборник панк-рока. Сматрао је, а и данас сматра, да је панк најзначајнији покрет који се појавио од 1965. године, када је група ХУ била представник и идејни вођа такође једног масовног покрета, који се звао „мод“ (у слободном преводу: онај који је присталица нове моде). Пит сматра да је рок-музика за младе и да њу треба и да свирају млади. Пре појаве панка, рок-музика се налазила у великој кризи. Најпопуларнија имена као што су: ЕМЕРСОН, ЛЕЈК и ПАЛМЕР, ПИНК ФЛОЈД, Род Стјуарт, Елтон Џон, потпуно су изгубили контакт са публиком. Правили су или толико комплексну музику да је млади уопште нису могли разумети или искључиво музику за одмарање и забаву, без икаквих других претензија. Тек појавом панка, млади су поново добили прави рок који разумеју и који говори о ономе што њих данас и занима. Схватили су да није обавезно бити виртуоз на неком инструменту да би се свирало и зато је у Енглеској и дошло до праве поплаве нових група од којих већина за свој највећи узор сматра састав ХУ. Пит не крије своје задовољство због тога и зато је са новом плочом покушао да ступи у поновни контакт са тинејџерима иако, по његовом мишљењу, то није нимало лако јер он има 33 године

ФОТО-ПРИЧА

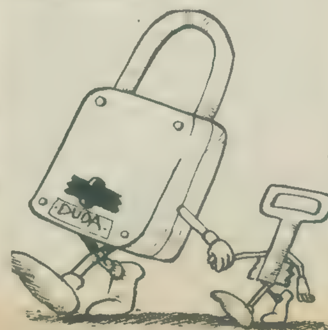
Године 1963. РОЛИНГ-СТОУНСИ први пут наступају на телевизији и публици представљају свој хит »Come on«.

Само две године касније постају највећи конкуренти БИТЛСИМА. Коса им је дужа, гардероба неуреднија, старији их гледају са неповерењем.

ХУ (WHO)

и није сигуран да потпуно схвата нову генерацију. Нарочиту пажњу обратио је на текстове песама који су актуелнији и оштрији од оних које је писао последњих година. И сама музика им је агресивнија и доста подсећа на плоче панк-групa. За нови албум Пит је рекао да ће служити као рок-ен-рол енциклопедија онима који долазе.

Група ХУ се и раније огледала на филму. Рок-опера „Томи", у режији Кена Расела, представљала је једно заиста изванредно дело. Чланови групе су управо завршили монтирање документарног филма о историјату свог састава који се зове „Клинци су у реду" (»The Kids Are Alright«) и илуструје њихову тринаестогодишњу каријеру од самог почетка, када су се још звали ВИСОКИ БРОЈЕВИ (THE NIGH NUMBERS).

У Лондону је почело снимање играног филма „Квадрофонија". Режисер је Фран Роден, а у главној улози ће се вероватно појавити Џони Ротен, бивши певач СЕКС ПИСТОЛА или, ако он одбије, Џими Перси, певач панк-групе ШЕМ 69 (SHAM 69).

Пит Таузент, Роџер Далтри, Кејт Мун и Џон Ентвисл, тренутно се налазе у Лондону, где ће, као промоцију плоче, одржати неколико концерата.

РОЛИНГСТОУНСИ

У овом броју доносимо вам фото-причу о РОЛИНГСТОУНСИМА, сигурно једној од најпопуларнијих и најутицајнијих група уопште.

Овде видимо Чака Берија који је компоновао њихов први хит »Come on« и био

њихов највећи узор. Снимак је начињен у гардероби, пре почетка концерта РОЛИНГСТОУНСА одржаног 1969. године.

На турнеји по Америци 1973. СТОУНСИ постижу огроман успех и свима доказују да су и даље прва рок-ен-рол група.

Њихова последња турнеја била је једна од најуспешнијих, а Мик Џегер се на њој доказао и као изванредан гитариста.

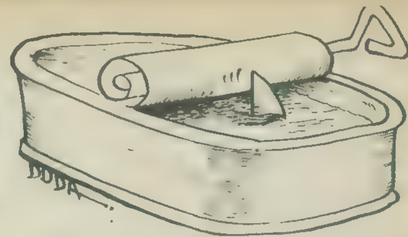
ХАМФРИ ОШН (HUMPHREY OCEAN)

Велика нада такозваног новог таласа зове се ХАМФРИ ОШН. Некада је свирао бас-гитару у сада већ легендарној групи КИЛБЕРН & ХАЈ РОУДС (KILBURN & THE HIGH ROADS). Са њим у групи био је и Јан Ђури, тренутно један од најпопуларнијих представника овог покрета. Јан му је у ствари и помогао да сними своју прву плочу »The Upminister's Kid« од које много очекује.

Иначе, Хамфри је завршио уметничку школу и признат је сликар и дизајнер. Када је 1973. године напустио групу КИЛБЕРН, желео је да се упише на ликовну академију, али га нису примили. Нашао је посао на телевизији и једно време радио као кореограф, али не дуго. Као дизајнер опремио је омот за плочу »Soundtreck« групе 10 Ц. Нарочито је био запажен његов рад на плочи »Wings at the Speed of Sound« Пола Макартнија и групе ВИНГС.

И поред великог интересовања којим је његову плочу примила публика и критика, Хамфри Ошн још није сасвим сигуран да ли ће наставити своју музичку каријеру. Сам каже: „Не знам шта ћу радити сутра и то није само фраза. Такав сам и раније био. Мислим да ћу пробати нешто друго и лако може да се догоди да ми сво, и поред свих похвала које сам добио, буде једина плоча."

БЕРЗА ПЛОЧА

Желео бих да продам следеће ЛП плоче: „Живот у чизмама с високом петом" (TIME). и »Frampton Comes Alive« (Peter Frampton). Долази у обзир и замена за плоче: »Tha Mark Side of the Moon« (PINK FLOYD), »Days of Future Passed« (THE MOODY BLUES), »Russian Roulette« (HOLLIES). »Wipe the Widow, Check the Oil« (ALLMAN BROTHERS BAND) и A» Little Bit More« (DR. HOOK).

Здравко Матоски,
Македонска 12а
97330 Струга

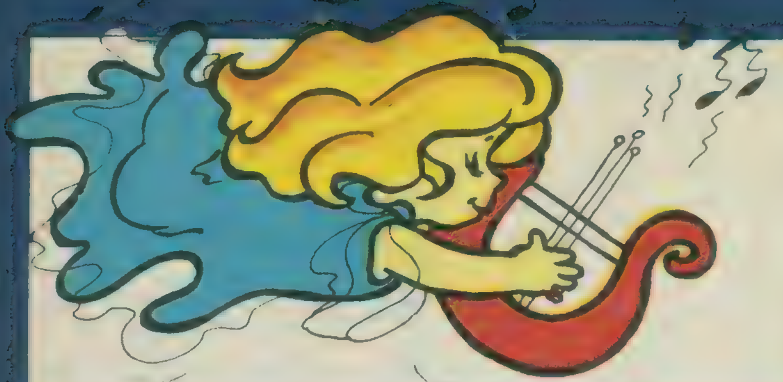
Имам велик број плоча у својој дискотеци које бих желео да продам. То су ЛП плоче домаће производње, добро очуване: »No Earthly Connection« (Rick Wakeman), »The Roaring Silence« (MANFRED MANN'S EARTH BAND), »The Dark Side of the Moon« (PINK FLOYD), »Wired« (Jeff Beck), »Head Hunters« (Herbie Hanckok), »Masterpiece« (TEMPTATIONS), »Welcome Home« (OSIBISA), »Philadelfia Sound«, »Funky Stuff«, »Disco Baby« (Wan McCoy), »That's the Way« (K. S. & SUNSHINE BAND) ... Продајем и плоче стране производње: »This Is« (ATOMIC ROOSTER), »Soft Machine« (SOFT MACHINE), »Willie Remembers« (ZARE EARTH), »Chicago II« (CHICAGO), »The Best of James Brown« (James Brown), »Fresh« (SLY AND THE FAMILY STONE), »Fire« — (OHIO PLAYERS) ...

Тихомир Рајбер,
Бранка Радичевића 5
21400 Бачка Паланка

НАША КАРИКАТУРА

STATUS QUO

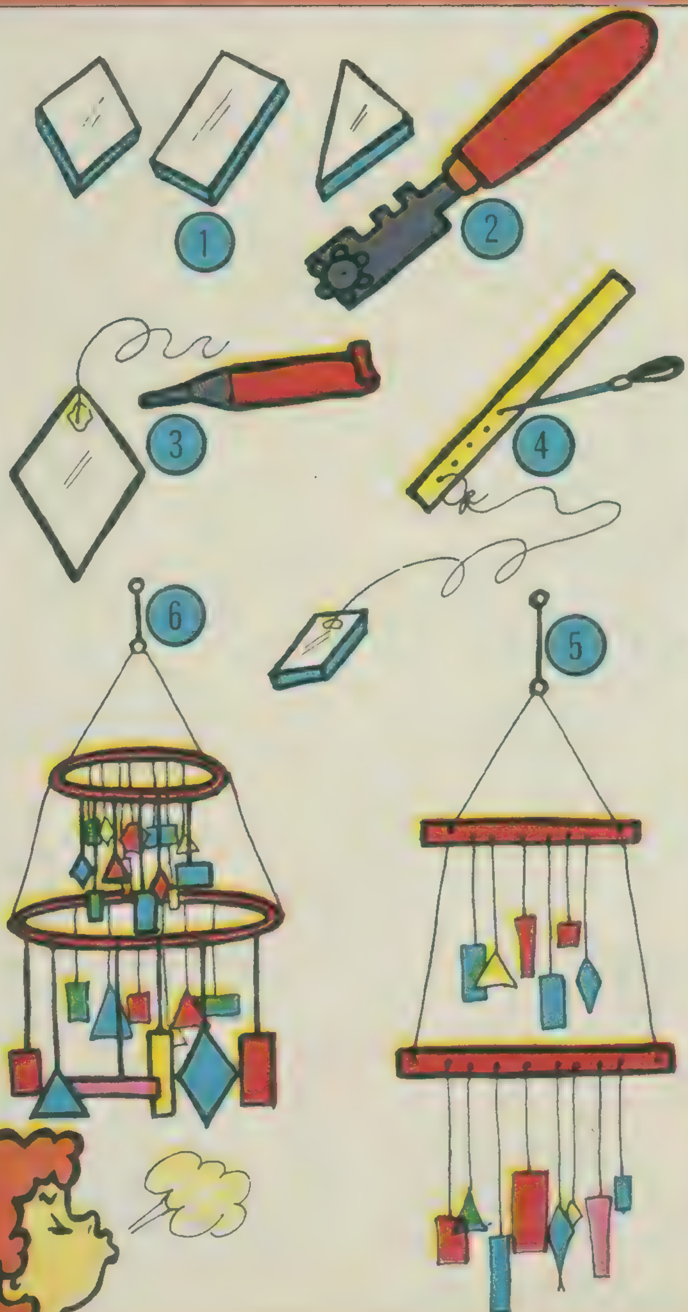
НАПРАВИТЕ САМИ

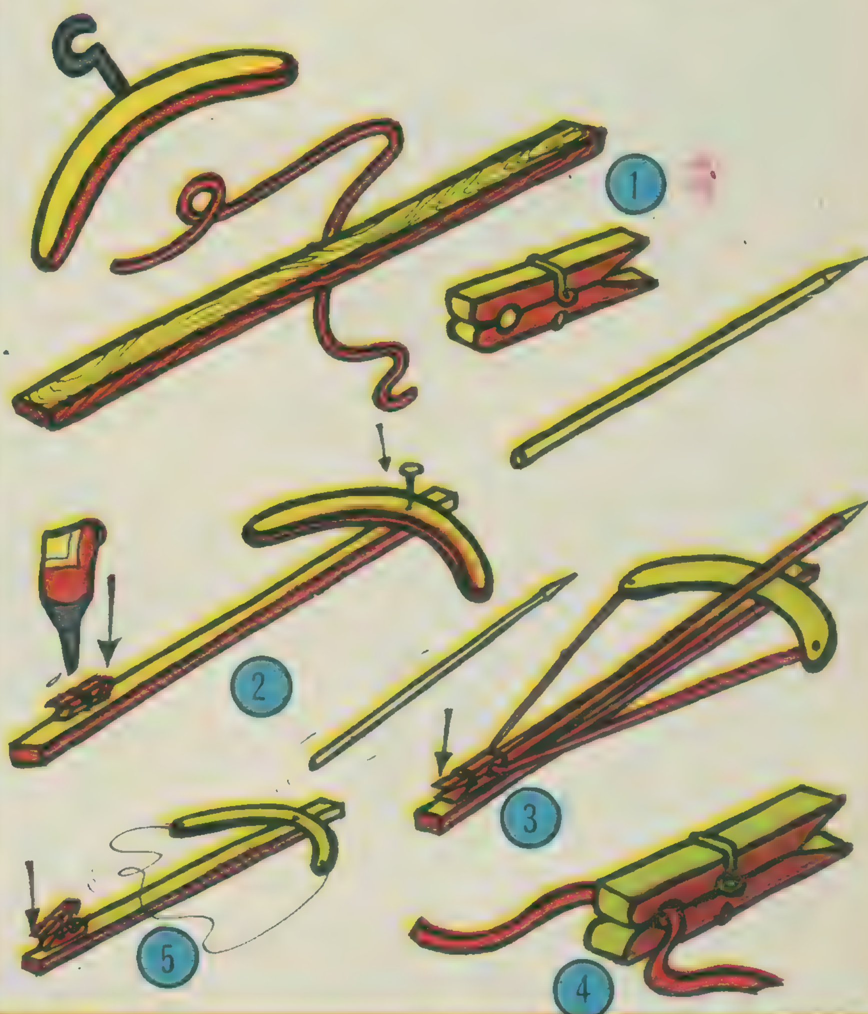
ХАРФА НА ВЕТРУ

Да бисте направили „ветровиту" харфу потребно вам је танко прозорско стакло (сл. 1) и нож за сечење стакла (сл. 2) који можете купити у свакој радњи у којој се продаје алат. Исеците од стакла разне облике: ромбове, правоугаонике и троуглове разних величина и разних димензија. Димензије нека не буду веће од 10 cm ни мање од 1 cm. Да би харфа лепше изгледала обојте стаклиће бојом за стакло, лаком за нокте, или обичним безбојним лаком у који сте канули мало боје (може и темпере). Затим за сваки комадић стакла залепите јаким лепком (лепак „Тигар"), кончић (сл. 3). Узмите лепу летвицу и избушите рупе једну близу друге, и кроз њих провуците кончиће са стаклићима (сл. 4). Обратите пажњу да размаци између рупа и дужине кончића буду такви да се стаклићи додирују или буду толико близу да се лако могу додирнути. Затим дашчице (две или више) повежите као на сл. 5. Можете купити и дрвене котурове који се продају по робним кућама као дршке за гашне и на њих повешати кончиће са стаклићима (сл. 6). Харфу ставите негде у кући где постоји струјање ваздуха и она ће свирати.

ПРЕМА ИДЕЈИ: Чедомира Пилиповића, 11300 Смедерево, Фочанска 88/А. Хонорар 200 динара.

САМОСТРЕЛ

За самострел вам је потребно: једна летва 6 цм широка и 50 цм дугачка, дрво од вишалице за одело, ластиш ширине 5 цм и око 50 цм дугачке, дрвена штипаљка и право парче дрвета дугачко око 50 цм које ћете зашиљити при врху. То ће бити стрела (сл. 1). Са вешалице скините металну куку, па га закуцајте на један крај летве, тако да буде удаљен 5 до 6 цм од краја, а на другом крају закуцајте или залепите неким јачим лепком („Тигар") дрвену штипаљку (сл. 2). Затим закуцајте оба краја ластиша на крајеве вешалице и затегните ластиш тако да га по средини ухвати штипаљка (сл. 3. и 4). Самострел се користи тако што се стрела постави тупим крајем уз саму штипаљку, а врх се наслони дуж летве на вешалицу (сл. 3). Затим се штипаљка притисне да опусти ластиш и стрела бива одбачена. У почетку нећете бити вешти, али када се извежбате, моћи ћете да стрелу одбаците веома далеко. Организујте такмичење у даљини одбацивања стреле, као и такмичења погађања у мету.

ПРЕМА ИДЕЈИ: Саше Хорватића, 35000 Светозарево, Вукашина Стефановића 98. Хонорар 200 динара.

Тражимо пријатеље

Кадир Реџепи, 75400 Зворник, Болничка 58 — воли спорт, навија за Црвену звезду.

Сузана Новаковић, 18000 Ниш, Светислава Јовановића 2 — 12 година, воли спорт и забавну музику.

Сеад Порча, 71300 Високо, Грђевац бб — 17 година, скупља старине и маркице, навија за ФК Сарајево.

Владо Трајчески, 97330 Струга, с. Мислешево — 15 година, воли све што воле млади, пожељна фотографија.

Светлана Батић, 75400 Зворник, Челопек 66 — 12 година, воли спорт и музику.

СССР, г. Ташкент — 135, Чиланзар кв. 16, дом 7, Кахаровој Ели — 15 година.

Катица Алебић, 58230 Сињ, Николе Вранчића 7 — 12 година, скупља значке, салвете и Забављнике, воли да црта карикатуре.

Дуња Радонић, 58276 Вргорац, Бања — 16 година, скупља текстове наших забавних мелодија.

Петар Бериша, 91000 Скопље, Радњанска 16 — 14 година, скупља значке, носилац, како каже, црног појаса.

Младен Лучић, 71340 Олово, СШЦ „25. мај" — 17 година, воли добру рок музику, скупља значке.

Милош Тајић, 38257 Витина, 19. новембра 165 — хоби скупљање постера, разгледница и значки, навијач Партизана.

Марцан Вилин, 52300 Пазин, Станка Јекића 24 — жели пријатељство са младима из наше земље.

Рајка Рујак, 57300 Бенковац, Шоферска 16 — 16 година, скупља значке и маркице.

Јасмина Драгосављевић, 11080 Земун, Косте Драгићевић 44 — 14 година, навија за Црвену звезду.

Верица Баран, 56230 Вуковар, Чворковац 9 — 16 година, тражи пријатеље из целог света.

Ајша Палић, 75400 Зворник, Зеленгорка 5 — скупља значке и салвете, навијач Партизана.

Марта Киш, 26214 Дебељача, ОШ „Моша Пијаде" — 13 година, воли спорт, музику, плес и рок-ен-рол.

Љиљана Силић, 11080 Земун, Карађорђева 12/166 — 14 година, скупља разне слике и плоче, воли спорт и музику.

Љупчо Илиевски, 91000 Скопље, Горно Лисиче 26-а — 13 година, воли све што воле његови вршњаци.

Јелена Цакула, 11030 Београд, Благоја Паровића 12 — 18 година, воли музику и све што воле млади.

Мирсад Дероњић, 78230 Скендер Вакуф, Партизанска 17 — 14 година.

Дарко Шимонић, 42320 Д. Краљевац, Ходошан 7 — 15 година, воли спорт.

Мелиха Смаилбеговић, 71000 Сарајево, Владислава Скарића 10 — 10 година, навија за Партизан, скупља значке и салвете.

Леонора Хеђеш, 26214 Дебељача, ОШ „Моша Пијаде" — 15 година, бави се спортом, воли музику и плес.

Сњежана Маревић, 58350 Метковић, Херцеговачка 50 — 13 година, скупља постере.

Мирослав Ломиански, 56236 Илок, Горана Ковачића 38 — воли рок музику и навија за Партизан.

Срђан Радосављевић, 12208 Костолац, Н. Н. Дунавац бб — 12 година, скупља значке, привеске и новчиће, навија за Црвену звезду.

Валерија Тот, 24430 Ада, Шандора Петефија 38 — 18 година воли забавну музику и скупља разгледнице.

Дениса Жагар, 41000 Загреб, Трускога 11 — 15 година, воли АВВА и БОНИ М, навијач Динама.

Софија Стојкова, 92400 Струмица, Жртава фашизма 30 — 11 година, воли музику, скупља значке и маркице.

Азра Хукић, 75400 Зворник, 5. јули 10 — воли спорт и музику, скупља постере Здравка Чолића.

Родољуб Дањановић, 18000 Ниш, Заплањска 47 — скупља значке, маркице и стари новац, навија за Партизан.

Кристина Штублин, 41300 Самобор, Фаркашевац 5 — 14 година, жели пријатељство са младима из наше земље.

Гордана Гаврић, 75300 Брчко, Филипа Глигоревића 14 — 14 година, воли спорт и забавну музику.

Дејан Шавле, 11420 Смедеревска Паланка, Војводе Степе 7 — 13 година воли џез музику, навијач Партизана.

Александар Марјановић, 91000 — Скопље, ОШ „Крсте Мисирков" — 12 година, првенствено жели пријатељство са девојчицама.

Љиљана Ивановић, 58350 Метковић, Омладинска 5 — скупљам постере, лутке и значке.

Нерминка Ћатић, 75400 Зворник, 19. бирчанске бригаде 20 — скупљам значке и разгледнице, пожељна фотографија.

нека и коњи мало веслају!

Да је галијама заиста одзвонило, доказао је један догађај из 1684. Десетог јула те године у близини острва Елбе 36 шпанских галија пресрео је француски брод „Ле Бон". Неравноправна борба, бар што се броја учесника тиче, трајала је неколико часова, али је „Ле Бон" успешно одолевао насртајима некадашњих господара мора. На крају је дунуо ветар и — нападнути брод је одједрио извукавши се из нежељеног окршаја. Заповедници оних 36 галија могли су само немоћно да гледају како им се плен губи у плаветнилу таласа. Неки од њих сигурно су већ наслутили да је време владавине галија прошло.

Нису увек само људи веслали. Изгледа да су 1700. године у Немачкој на неколико пробних модела бродова уместо њих то чинили — коњи. Године 1759. Швајцарци су покушали нешто друго. Пар несала, која су по облику веома подсећала на ноге неке џиновске патке, покретала је парна машина. Овај други изум, тврде савременици, имао је извесног успеха. То што су се ова два производа немачке и швајцарске довитљивости данас изгубила, доказ је да су неки недостатак ипак имали.

Дугачки и уски чамци северноамеричких Индијанаца познати су, ако ни због чега другог, онда захваљујући филмовима. Оно што се из филмова не може сазнати је чињеница да најсавршенији тип чамца од коре настаје — кувањем. Кува се корење којим се зашивају шавови унутрашње и спољашње облоге чамца, кува се и смеша од смоле, брезовог пепела и воде све док се не претвори у сиво тесто којим се затим премазује читав кану. Иако понекад имају и мало једро, основно покретачко средство ових лаганих чамаца ипак је једнострука лопатица којом вешти веслачи спретно избегавају брзаке и опасне вирове.

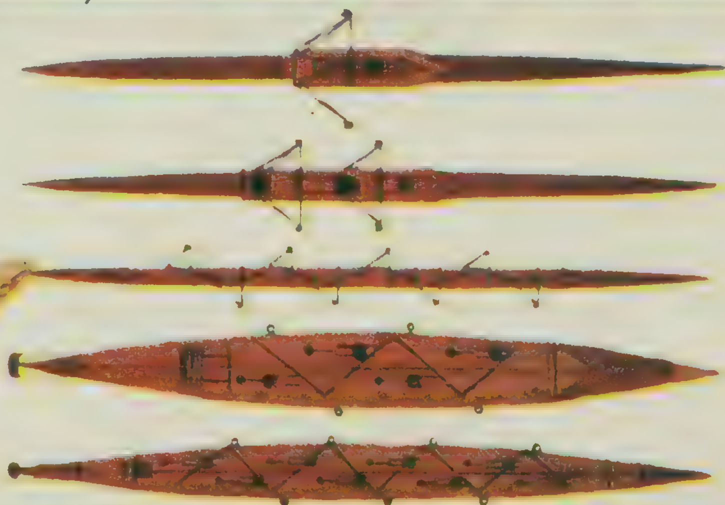
За веслање као спорт знали су још стари Кинези. Записи сведоче да су се у та прастара времена на кинеским рекама и језерима одржавала узбудљива такмичења. И пантенејске игре старих Грка имале су у свом програму веслање као такмичарску дисциплину. Трку чамаца описује познати римски песник Вергилије у једном делу свог чувеног епа „Енеида". У средњем веку овај спорт нашао је најватреније поклонике међу Венецијанцима. Хиљаде поклоника овог спорта излазило је тада на главни венецијански канал да би повицима охрабрило учеснике „Велике регате" — спортског догађаја године. Ни савремени Италијани нису заборавили на спортску страст својих предака. Подручја Венеције, Пизе, Ђенове и Амалфија и сада су попришта великих регата. Ако се нешто у њима разликује од такмичења од пре неколико векова, слика италијанског пејзажисте из 18. века Каналета овековечила је живописност некадашње „Велике регате".

Прва трка шестераца одржана је у Лондону 1715. године, а у оближњем градићу Хенлију на Темзи, 1826. је одржана прва веслачка регата. Можда још популарније од ових такмичења је већ традиционално надметање универзитетских екипа Оксфорда и Кембриџа. Њихово веслачко ривалство започело је још 1829. године, али га и дан данас с несмањеним интересовањем прате хиљаде поклоника овог спорта.

Иако га у програму Првих олимпијских игара 1896. године у Атини није било, на следећим Играма, у Паризу 1900, веслање је постало олимпијска дисциплина. Код нас се међу првима помиње регата у којој су се још 1767. године надметали Сплићани и Макарани.

Веслачки чамци често су мењали облик и конструкцију. Појава покретних седишта 1869. године донела је и значајне промене. Веслање се у основи може поделити у две врсте — са по једним и са по два весла, а такмиче се чамци са једним веслачем — скиф, затим двојац, четверац и осмерац. Кајак има три дисциплине — једносед, двосед и четверац. У две дисциплине кануа, једноклеку и двоклеку, наступају само мушкарци.

Чамци на весла користе се код још једног спорта — риболова. Сваке године одржавају се бројна такмичења, а једна од дисциплина и даље је риболов са малих чамаца. За многе, као што је случај са рибарима на нашој слици, риболов је и даље много више животна потреба, а мање — спортско уживање.

У арктичким водама крајњег севера земље потреба за храном натерала је Ескиме да праве своје чувене кајаке. Крхки чамци израђивани су од коже фока и костура од дрвета и кости разних животиња. За лов на китове, Ескими су израђивали кајаке чија је дужина могла да достигне и читавих девет метара. Наоружани харпунима, осам веслача кретало је под надзором чуновође у сусрет огромној риби. Можда мање познат је такозвани умијак, велики чамац за превоз ескимских породица којим управљају само — жене.

Чувени венецијански гондолијери можда су последњи који упорно одбијају да своја весла замене неким другим, савременијим средством. Сасвим разумљиво када се узме у обзир да су вековима од њих живели и да би одбацивањем весала отишла и зарада од туриста жељних романтике једног прохујалог доба. Да је то доба ипак прохујало, сведочи и недавни штрајк гондолијера организован због све веће употребе моторних чамаца који су, ваљда зато што су бржи, почели гондолијерима да одузимају туристе и — зараду.

СМРТ АНЕЈА ФИЛО

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Запис о последњим данима римског грађанина Анеја Филоникуса који су трајали под чудним околностима

РАТКО ЈАНКОВИЋ

Део I

Описује тешке прилике у којима је живео и непоштен начин на који је до новца долазио Анеј Филоникус.

Ноћ је притисла пусте улице. Позни пролазник, увијен у плашт, с влажним рукама на бодежу, хитао је да измакне похлепним очима, рукама и оштрици сецикеса, скитница и разбојника. Ушао је у тесну улицу у предграђу, и ударио на масивна дрвена врата. Прво једном, а онда, јаче, три пута.

— Ко је?

— Отвори, Паулине.

Врата се споро одмакоше. Човек уђе, не осврну се, не затражи светлости, но у мраку, пипајући, крену низ вијугаво степениште.

Пред улазом у подземну просторију осветли бакља. Три роба му, када смаче капуљачу, начинише пролаз. Уђе.

Одаја беше необична и изгледом и наменом. У углу, уз нераван зид, ужарено огњиште. На супротној страни, по дужини зида, дрвена тезга. На крају тезге трупац, наковањ и чекић.

— Окаснио се, Анеју. Луташ — зачу се уместо поздрава.

— Ипак сам дошао, Флавије — рече Анеј.

Био је онизак, коврџаве косе и нечешљане браде. Збаци са себе огртач и тунику, оде низ тезгу, отпаса бодеж, положи га уз наковањ и прихвати се посла.

Стотину пута је проклео у себи удес који га је натерао да се удружи са браћом у овом прљавом послу. Али, глад је слепа, нема очи и душу. Раскида утробу, пишти, оглође све док и част не излиже у непријатну успомену. Робовима су ишчупали језике, да ни у самртним мукама не издају. Тек онда су их поставили на стражу. Њих тројица, два брата Афера и он, били су мајстори заната чије се постојање не признаје — ковачи лажног новца.

— Пази да се не избрбљаш у пићу и блуду — рече Флавије. Одмеравао је на длану опкројени комад бронзаног лима. Натушти се и шупљим храпавим гласом рече:

— Измери поново. Не закидај на бронзи!

Анеј намести лим у гвоздени калуп сличан наковњу, притисну одозго покретни део и стаде да удара чекићем док се два дела калупа не спојише. Стаде, извади топли новчић, погледа га према светлости и равнодушно баци у глинену посуду.

— Децим неће доћи — рече.

— Били сте заједно — промрси Флавије.

— Били смо.

— А кад мисли? Сутра?

— Не сутра, ни никад.

Флавије се измени у лицу, застаде изненађено, па се примаче Анеју.

— Где ми је брат? — просикта. —И зашто је ишао са тобом?

— Горе је у планини. Мртав — рече Анеј.

Флавије се загледа у њега. Црвени одсјај са огњишта и димљива бакља са средине одаје потпуно му ухватише лице. Дубоке, болесне, искричаве очи, уста на неколико места испарана зубима, косу пуну пепела и каменог праха.

— Водите ме брату! — врисну Флавије. Потегао је комад глине за калупе. — Води ме брату!

— Мука ми је — рече Анеј, окрену се око себе као да тражи столицу, занемоћа и паде.

Део II

Анеј Филоникус, немоћан да се успротиви, води Флавија Афера уз планину да види тело брата Децимуса.

— Зашто си хтео да идемо ноћу? — упита Анеј.

Флавије је корачао занет у мисли. Није обраћао пажњу на уплашеног човека уз себе.

— Зашто? — понови гласније Анеј.

— Ноћу се и чује и осети.

Пели су се уз планину. Анеј се ослањао на руку свога сапутника. Повремено би му из сувог грла источила шиштава реченица.

— Гор да смо роба повели.

— И један кад зна много је — просикта Флавије.

Ноћ се склопила. Врх се једва наслућивао. Анеј је, што су били ближе месту на коме је оставио Децимуса, све чешће посртао и придржавао се. За људе њиховог заната, ноћ је била сигурност. А опет, уз планину, уз руку Флавија Афера, био је пихтијаст и мек, побеђен, спреман да заплаче. Зашто, питао је себе. Одговор је више наслућивао но знао.

Успели су се.

— Овде — рече Анеј. Гледао је дубок отвор. — Ту је нестао.

После дугог тихог тренутка погледа Флавија. Оно што је видео натера га да узмакне. Покуша да дрхтавим ногама однесе млитаво тело.

Лице Флавијево се искривило. Очи су, као угљевље, гледале ноћ и бацале црвенкасте титраје. Ненадно, као заљуљала вода, мицало је у свим правцима и играло као креста пламена.

— Флавије! — крикну Анеј. — Флавије!

Ноћ је упила глас, примила га у мрко тело и однела низ литице и стрмени, бојећи га страховима невида, одсјајем звезда, дахом тајновитих понора.

Флавије му се примаче, загледа се у њега као што гледа врело око огња спремно да усиса у себе и отисну са заједно са њим у тамну унутрашњост кратера.

Део III

У коме се говори о искушењима и помами Анеја Филоникуса, те његовом бегу из планине.

Дно је било неравно, нагнуто, ишарано пукотинама. Анеј отвори очи. Далеко, кроз мрачни отвор који се ширио према врху, угледа звезде. Био је остављен, скоро заборављен уз грубу стену. Неколико корака испред њега је стајао леђима окренути Флавије Афер.

— Јеси ли нашао брата? — упита Анеј.

Био је стешњен међу издуженим, оштрим сенкама. Морао је да говори да би речима истиснуо из себе страхове овога места.

Флавије не одговори. Анеј је гледао његова чврста плећа умотана у тканину, врат и подигнуту главу. Флавије, ко си ти? — помисли. Поглед му клизну са непомичне фигуре на ватру. Велику, светлу ватру. Отуда врућина, помисли; отуда се и види, помисли.

Афер показа огањ који је горео, увијао се и претакао у тишини. — То ми је брат Децимус.

Под њима се затресе, Флавије се згрчи — планина заигра. Стене почеше да се осипају; големи тутањ је одјекивао шупљом планином.

— Долази, све ближе долази — хроптао је Флавије. — Долази у смрт јер овде живота нема! А опет, и ко зна, гони га и силно вуче навише, високо, високо...

Анеја усправи страх.

— Везув је оживео! — врисну. — Планина ће се распући! Бежимо одавде!

Афер се није помакао. Утиснуо је у Анеја поглед, ухватио га за руке.

Анеј осети како му у тело, од близине и додира Флавијевог, нагрћу таласи врелине. Топлина му се упијала у тело, ширила се кроз набрекле жиле, затегле снопове вена, крошње капилара. Испунило је слузаве, мрачне просторе, поиграло се токовима крви, оштрином мисли, слухом, видом, додиром. Срце му се устумарало, хтело да се откине од артерија као јабука од стабла, да се бори или заигра у таласима врелине.

Тело му се грчило и увијало, видео је у трену своје руке, смежуране суве гране, немоћне за одбрану, вољне да се подају и нестану у огњу.

Цело његово биће и душа, ухваћени врелом помамом, осетише неутољену, вечну жудњу. Био је распет, вучен на безброј страна, а

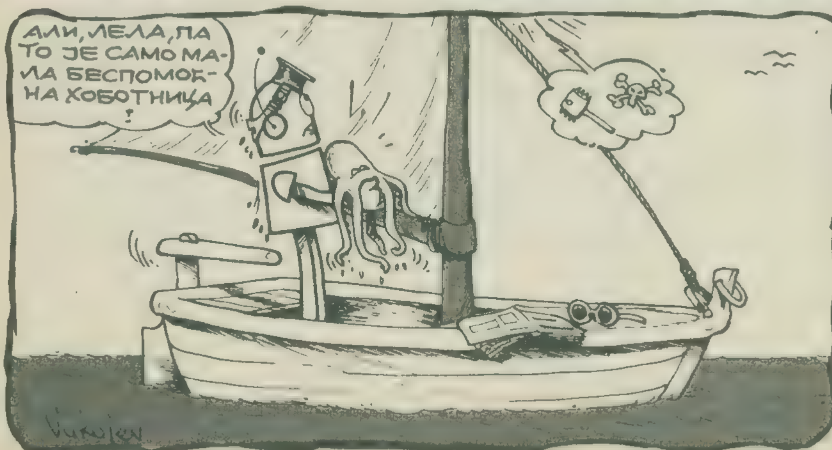
опет један, присутан и стваран. Био је искра вучена до самозаборава и уништења.

Свуда је осећао пламен. Под ногама му се учини да је танко и блиско до усијаних вирова; небо му се примаче, осети присуство звезда. Али све то беше ништавно према сили чије је присуство спознао. Она је вукла навише и он је сулудо пожелео да узлети.

И сенке и камен, и ваздух и вода, и човек и звери, све то беше од пепела огња — мртва ватра.

У дугом згрченом трену разуме де веселе игре пламенова, безвољни, јетки сјај жара, помаму стихије која је за једну ноћ, у замаху, уништила Рим. То што је горело на поду, што он у заблуди називаше Децимусом, што је блештало и хранило се пламеном, увијало се житко и густо, било је клица стихије спремне да прогута, уништи, сједини се.

ШРАФКО

ОНИКУСА

Анеј је разумео Ватру.

Бледо лице му се укочило, закрвављене очи пиле зенице Флавија Афера. У тутњу планине, свестан да је само кап хране за одржање моћном Огњу, ако се сили усхте, тешко, више да се огласи но сазна, упита:

— Куда и зашто, Аферу?

Флавијев стисак попусти. Ударио је као крпа у неравну стену. До њега, кроз тешко дахтање и муку камених наслага, доспе сазнање, учини му се шапат.

— Назад у Ватру, у куглу, прамајку и јединство свега...

— Али, огњеви се гасе, сами себе изједају, нестају, угуши их ваздух, вода, земља...

— Све је некада било животни огањ... И зове назад да опет буде огањ...

— Куда кроз стење и напуклу кору? Куда из недара земље?

— Према најближем крају који чека и мами, траје, вуче у себе. Према Сунцу!

— Пусти ме! — врисну Анеј. — Пусти ме!

Ноктима се качио за оштре избочине, дрхтавим ногама тражио ослонац на окомитој литици. Хтео је да што пре удахне оштри планински ваздух и види море.

Део IV

Крај Анеја Филоникуса по силаску са горе Везува, и пропаст града Помпеје.

Град Помпеја је био узнемирен. Са источних висова, од горе Везува, стизали су тутањ и потреси. Мада то у Кампанији не бејаше реткост, овога пута се у људима ухватио страх, постали су узнемирени и раздражени.

Робови су радили у ишчекивању, некако круто и пркосно примајући наређења, шибе и награде. У потаји су смиривали душу на хладном сечиву скривеног мача.

Нешто ће се догодити! Осећало се, глуво звонило у врућем, сланкастом ваздуху, пулсирало у телима, без разлога снажно, вапило за бегом и правовременим спасењем. Обуздавао је разум, навика и страх од поруге.

Везув поче да избацује дим и пепео. Облаци су се спустили. Море се ускомешало, вода је жестоко ударала у стену као да жели да их изједном откине и повуче у себе.

Постало је сиво, као дуго свитање. Везув, рана земљиних дубина, избацивао је смрад и нечист.

Људи су хитали улицама, вукли жене и децу. Куда? Планина је тешко подносила узгоне дубина, дрхтала је; море је превртало лађе и кидало весла. Куда?

Кроз вриску и клепет, тонући дубоко у наталожени пепео који је сипао из облака, раздрљен, ударајући око себе бичем, трчао је Анеј Филоникус.

— Куда? Не на ту страну, умреш, наредниче! — викали су му у пролазу.

— Тамо, у планину, да молим — говорио је кроз стиснуте зубе. — Зар му треба наша смрт?

Изишао је из града. Густи пепео је падао, лаган и шупљикаст. Анеј је тонуо до колена.

— Чекај ме, Флавије! Не хитај, не љути се! Крхки смо и слабоумни да разумемо живот праватре. Чекај ме пре него кренеш!

Гушећи се, дрхтећи за сваки гутљај ваздуха, Анеј се пео на планину.

— Мало, још само мало... — Пепео се лепио за влажна уста, притискао очи, плео се у косу.

Дан се преточио у ноћ, ваздух се осушио, напунио димом и задахом сумпора.

— И море је бесно! — викао је. — Хоће да утекне, склони се... Ватра је смрт води!

Главу је положио на камен, тело опустио. Пепео је меко падао и притискао га топлом тежином.

— Је ли крај света? — мрмљао је. — Хоће ли из распукле Земље сукнути њена усијана душа и бацити се у загрљај Сунцу? Ако може да створи у људском обличју Флавија и Децимуса, хоће ли уништити и људе настале из њеног беживотног пепела? Како силно, па макар и у заметку, два огња желе да се споје, и удруже се у несхватљиво разумно трајање...

Пепео му замети поглед и прекри га топлом тишином.

Део V

Веома је кратак и описује завршетак догађаја из приповести.

Тешка планинска плећа попустише, камене жиле прснуше и отворише се. У тренутку се све умири, као да стене остадоше да висе у ваздуху укочене снагом невидљиве немани. А онда, ватра изби и устреми се навише. Усијана кугла на мразу огња крену у висине, према звездама — милионима далеких светлости које зову и маме.

Замах потраје и издуши. Врући дах Земље се суноврати на планину, потече низ њу, разори и окамени све што му стајаше на путу.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Много је боље бити сам него с будалама (Лафонтен)

укрштене речи

ПОЗНАТЕ ФИЛМСКЕ ГЛУМИЦЕ

1. Америчка филмска глумица, више позната по изгледу него по неким изузетним уметничким креацијама, филмови: **Кад су жене имале репове, Четири мускетара...** 2. Немачка филмска глумица, филмови: **Ситнице које чине живот, Групни портрет с дамом...** 3. Наша позоришна и филмска глумица, филмови: **Две маме и две тате, Жута...** 4. Француска филмска глумица, позната као „национална ББ", филмови: **Парижанка, Вива Марија, И Бог створи жену...**

АУТОР: ВЕ-МАК	2	НАРОЧИТ, ЈЕДИНСТВЕН (СТР.)	ХОДНИЦИ, ПРОЛАЗИ (СТР.)		КИТА, РОЈТА / ЛАНА ТАРНЕР	3		СЛЕПИ МИШ / КОЈА ЈЕ ОД ЛИМА	28. СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ
1									
ОСТАТИ ПУСТ									4
НИЈЕ ВЕЛИКА					КОСИ КВАДРАТ / СУМПОР				
				ВОЈНИК ИНЖИЊЕРИЈСКЕ СТРУКЕ					
КАНЦЕЛАРИЈА, УРЕД / БАТИНА					ПИСАЦ ПИТЕР / ВОЂА ЕКИПЕ (МН.)				
ЈУЖНО ВОЋЕ, МОГРАЊ				ОДВАЖНОСТ (СТР.) / ХРАНА					
							ТОНА	ГВОЗДЕНИ КЛИН, ЧАВАО (МН.)	
СУМАНУТ ЧОВЕК, ОСОБЕЊАК		ПРОПЕЛЕРИ	ДОДАТАК ИМЕНИЦИ / МАСТИЛО						
МАЛА ШУМСКА ПТИЦА							К. В. / ЛАКО ИСПАРЉИВА ТЕЧНОСТ		
ЕНГЛ. СПИСАТЕЉКА ЏОРЏ						ГРЧКА БОГИЊА НЕСРЕЋЕ / С. Д.			
ЈАПАНСКИ НОВАЦ				ГЛУМИЦА ВИЛИЈАМС / АЛУМИНИЈУМ					
ЦИЉЕВИ КОЈИМА СЕ ТЕЖИ.	НИВО ЖИВОТНОГ СТАЊА / ДИНАР								
						РЕКА (ШПАН.)			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) моном, 6) Сијам, 11) Аполон, 13) салате, 14) тете, 15) ама, 17) Ириг, 18) ара, 19) свита, 21) Ака, 22) да, 23) упор, 24) Ро, 26) ат, о, 27) уред, 28) саре, о, 30) редов, 32 маратон, 34) тас, 35) Мека, 36) А(лександар) П(етровић), 37) ир, 38) Брно, 39) ила, 40) власуља, 42) трола, р, 44) цика, 45) Оран, г, 46) ек, 48) ТВ, 49) плен, 50) КР, 51) так, 53) Акрон, 55) бое, 56) Едип, 58) сив, 59) алас, 60) нектар, 62) остало, 64) отети, 65) самар.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП" „Политика" код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник"

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ТА РУПА У ПОДУ... ЈОШ ЋЕ И МИШЕВИ У ЊОЈ ДА СЕ ЗАПАТЕ! АЛИ...

КУЦНУО ЈЕ И ТАЈ ЧАС... ПОТПИСАЋЕМО НАЈЗАД УГОВОР... ПРИПРЕМИО САМ НОВО НАЛИВ-ПЕРО...

ДА НИСТЕ ПРИПРЕМИЛИ НЕКУ ОД ВАШИХ НЕУКУСНИХ ШАЛА?

ЗАЛИЋУ ЈЕ ЈА ДОБРО...

СТРАШНО НАЛИВ-ПЕРО! КАЖУ ДА ЊИМЕ МОЖЕТЕ ДА ПИШЕТЕ И ПОД ВОДОМ!

ГЛУПОСТИ! ПИШЕТЕ ЛИ ВИ ПОД ВОДОМ? ЈА НИКАД...

КЛОКЛОКЛО...

?

НЕКА СЕ ПОДАВЕ АКО ИХ ВЕЋ ИМА!

УГОВОР ЈЕ ПАО У ВОДУ!

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавничe,

ЛОТРЕКОВЕ СЛИКЕ ВРЕМЕНА

Гледао сам на телевизији филм „Мулен руж" који говори о животу великог француског уметника Анри де Тулуз-Лотрека, па те молим да нам о њему кажеш нешто више.

Владан Крстић,
ученик, Новци, Уб

Овај чувени француски сликар, графичар и велики мајстор литографије рођен је 24. новембра 1864. у Албију, у племићкој породици. Попут свог оца грофа Алфонса Лотрека био је изузетно ћудљива и ексцентрична личност. За разлику од оца, чије је понашање често било неподношљиво, за шалу увек спреман Анри свуда је приман са симпатијама.

Кад му је било 14 година, пао је и сломио леву ногу. Следеће године сломио је и десну, што је оставило последице на његов изглед. Остао је веома ниског раста — свега 137 сантиметара. Док се опорављао од прелома ногу, време је прекраћивао сликајући, а његов први учитељ сликања био је глувонеми сликар Рене Принсто који га

је у Паризу водио у позоришта, циркусе и на разне спортске приредбе и подстицао га да слика призоре које је гледао.

Лотрек се ускоро сасвим преселио у Париз где, у сликарском свету, постаје једна од најзанимљивијих личности свога времена. Поред позоришта, циркуса, спортских приредби и варијетеа, волео је да прати људске драме у судницама. Ноћу је обилазио кабарее и барове и — неуморно сликао, бележећи бојама и облицима оно што види, живот онакав какав јесте. Алкохол је уништио здравље овог изузетног уметника — Лотрек је умро кад је имао свега 33 године. Слике које је у париском „Мулен ружу" радио за боцу коњака данас су непроцењиве вредности. Оне су незамењива сведочанства Лотрековог времена.

АЗОРСКА ОСТРВА

Желела бих да знам нешто више о Азорским острвима... Да ли су она насељена?

Бланка Кисић,
Брезово Поље

Тачан датум открића Азорских острва никада није утврђен, али се у 14. веку за њих већ знало. Има их укупно девет, вулканског су порекла и налазе се око 1500 километара западно од португалске обале, у Атлантском океану. Највеће међу њима је острво Сан Мигел, а главни град је Понта Дел Гадо. Групу острва насељава око 300 хиљада становника који су познати као узгајивачи јужног воћа, грожђа и вина.

ГЛАС НА СЛИЦИ

Чуо сам да и гласови могу да се фотографишу. Да ли је то тачно?

Момчило Петровић,
Крагујевац

Јесте, захваљујући палатографији, односно збиру техника које се користе у експерименталној фоно-

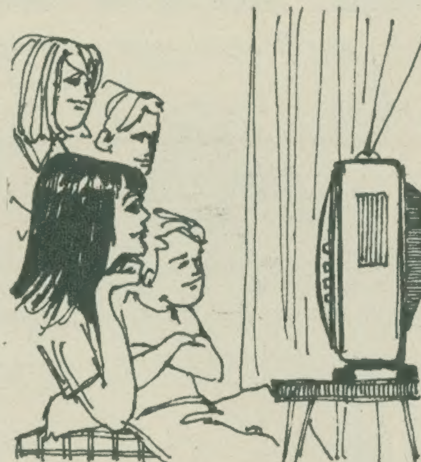
теци за одређивање зоне додира језика и непца у току изговарања појединих гласова. Код директне палатографије језик се премаже пастом састављеном од једне биљке црне боје, какаоа и глицерина, па се траг који је остао на непцу после изговарања гласа фотографише помоћу система огледала. Код индиректне палатографије користи за вештачко непце, израђено од пластичне масе, којим се људско непце потпуно прекрива, а затим се после експеримента вади и фотографише.

СЛИКА ИЗ ДАЉИНЕ

Желела бих да ми одговориш ко је пронашао телевизор и када.

Олга Замуровић,
Нови Сад

Развој телевизије почиње крајем 19. века. Нипков, Браун, Розинг и други положили су јој темеље, а први пренос грубе телевизијске слике остварили су истовремено, и независно, Берд у Енглеској и Џенкинс у САД — 1923. године. Две године касније остварен је и први пренос слике са полутоновима. Прво електронско разлагање слике постигао је 1926. године Зворикин у САД, док радио-дифузни телевизијски програм почиње 1936. у Великој Британији. У Загребу је, 1956, почело емитовање телевизијског програма код нас. За пренос телевизијског програма данас се користи веома распрострањен систем веза, а од 1962. године и телекомуникациони Земљини сателити, тако да се може преносити у све делове света.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За двије значке дајем дванаест салвета. **Снежана Недић, 74000 Добој, Ћупријска бб стан 39**

• • •

Ко ми пошаље бројеве Забавника 1388 и 1389 послаћу му пет разгледница и две марке за сваки број. Уједно, за значку нудим десет разгледница или пет маркица. **Верка Каева, 91480 Ђевђелија, Маршала Тита 74**

• • •

За једну металну значку дајем пет разгледница и једну страну поштанску марку. **Драган Баук, 81318 Радановићи, Ластва**

Дајем пет разгледница за једну значку. **Јасна Глишић, 43551 Липик, П. Ј. Зеца 5.**

• • •

За једну значку дајем четири салвете или три маркице и разгледницу Сплита. **Силвана Цопић, 58000 Сплит, Неслановац 1**

• • •

Ономе ко ми пошаље металну значку дајем два стрипа **Благојче Димовски, 91000 Скопље, Николе Малешевског 14/II**

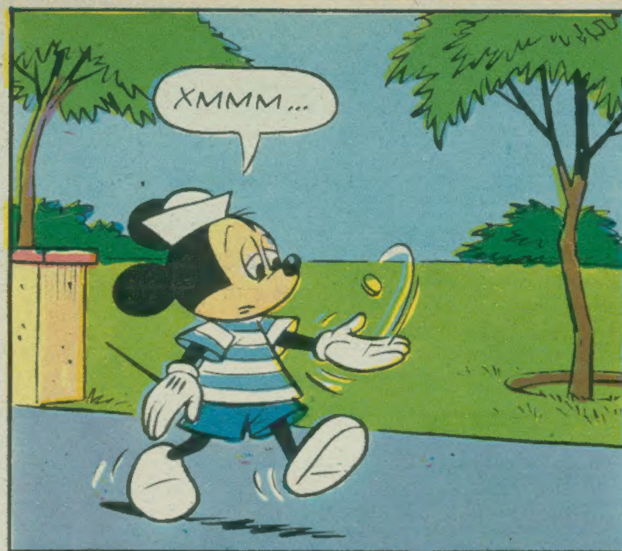
• • •

Купујем старе Забавнике до броја 1380 по три динара **Марина Петричевић, 41040 Загреб, Цимнична 5**

• • •

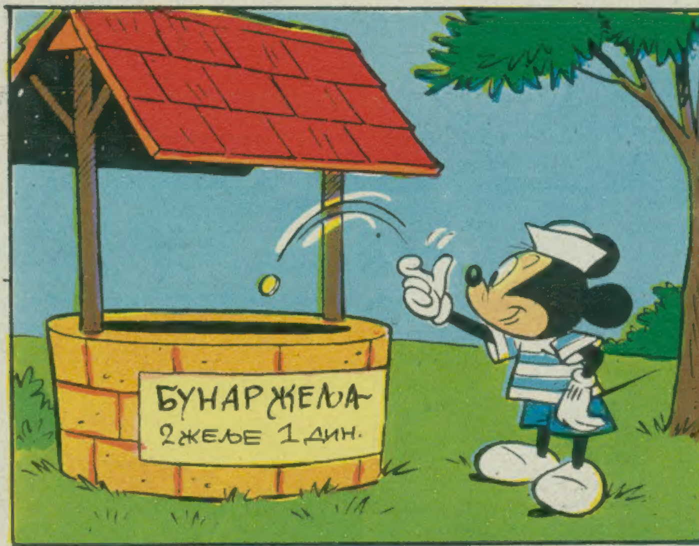
За три значке дајемо постер Здравка Чолића. **Роберто Конески, Октобарска 17 и Татјана Мисеско, Октобарска 15, 97500 Пирот**

WALT DISNEY
МИКИ

ХМММ...

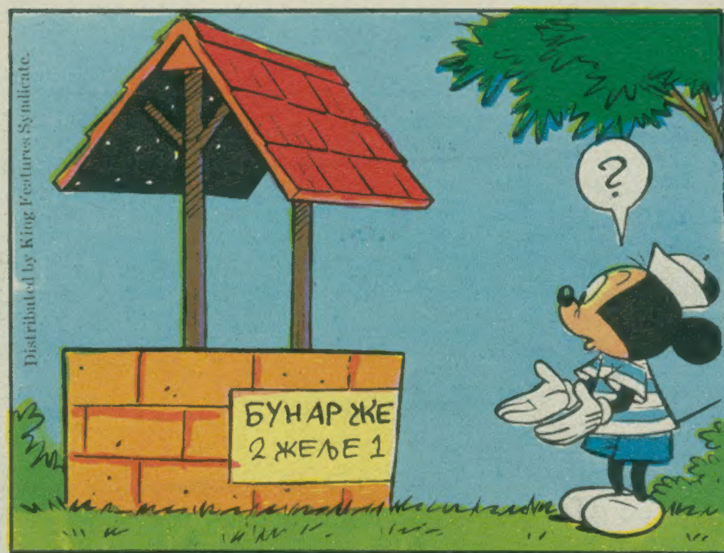

ЗА ДИНАР ДАНАС НИ СЛАДОЛЕД НЕ МОЖЕШ ДА КУПИШ ...

...ОСИМ...

БУНАР ЖЕЉА
2 ЖЕЉЕ 1 ДИН.

ПРВА МИ ЈЕ ЖЕЉА ДА ДОБИЈЕМ ДЕСЕТОСТРУКУ ПОРЦИЈУ СЛАДОЛЕДА!

Copyright © 1978
Walt Disney Productions
World Rights Reserved
НАР

Distributed by King Features Syndicate.
?
БУНАР ЖЕ
2 ЖЕЉЕ 1

БУНАР ЖЕЉ
2 ЖЕЉЕ 1 ДИН.

АР ЖЕЉА
ЖЕЉЕ 1 ДИН.

А ДРУГА МИ ЈЕ ЖЕЉА... ДА МИ ВРАТИШ МОЈ ДИНАР!
БУНАР ЖЕЉА
2 ЖЕЉЕ 1 ДИН.